LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 69 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Antradienis, Rugsėjo (September) 15, 1970, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 59-ieji

KRISLAI

Mūsų džiaugsmui
Šlovė usteriečiams
Lėktuvų "grobimas"
Naujas "karalius"
Moters nusižmoginimas
Tolimoje Čilėje

— A. Bimba —

Rugsėjo 5 dienos "Vilnyje" skaitome Vinco Andrulio kolumną "Kasdien." Reiškia, jis jau tiek pasveikęs, kad gali po truputį dirbinėti. Tai labai, labai džiugi naujiena mums visiems. Iš gilumos širdies visi laisviečiai linkime mūsų Vincui pilnai atgauti sveikatą ir su savo senuoju optimizmu ir entuziazmu vėl darbuotis mūsų gretose.

—:—

Mūsų mielieji draugai usteriečiai ruošia rudeninį "Laisvės" pikniką savo Olympijos parke. Didelis jiems ačiū. Netenka nė kalbėti, kad jų pastangas nuoširdžiausiai parems visi Naujosios Anglijos laisviečiai. Neatsiliksime ir mes niujorkiečiai. O ką jau bekalbėti apie jų kaimyniškos Connecticut valstijos pažangiosios spaudos bičiulius.

—:—

Lotynų Amerikoje kiek aprimus, staiga lėktuvų grobimo "liga" persimetė į Europą ir Afriką. Arabai šio kovos būdo imasi prieš Izraelį. Paliečiami interesai ir kitų šalių. Šimtai nekaltų žmonių pastatomi prieš mirties pavojų.

Paliestieji kraštai susirūpinę, kaip su tuo nauju reiškiniu kovoti.

Ar gali kuris kraštas didžiuotis, kad jis pilnai saugus? Abejotina. Antai, neseniai vienas pasikėsinimas buvo padarytas ant socialistinės Lenkijos lėktuvo.

—:—

Plačiai pasižymėjęs reakcininkas Bostono katalikų bažnyčios arkivyskupas kardinolas Richard Cushing rezignavo iš tos aukštos vietos. Sakoma, dėl senatvės ir nesveikatos. Žmogus jau 75 metų amžiaus.

Popiežius jo vieton jau paskyrė portugališkos kilmės vyskupą Humberto Medeiros. Naujoji galva importuota net iš Texas valstijos. Vargšai Bostono katalikai nebuvo atsiklausti, ką jie mano apie naują "karalių."

Kokių politinių pažiūrų arkivyskupas Medeiros? Gal gi jis bus protingesnis ir žmoniškesnis, gal gi jis nėra antikomunistinės ligos beviltiškai sužalotas? Paaiškės vėliau. Vienas dalykas aiškus: jis negali būti reakcioniškesnis už Cushingą.

—:—

Popiežius išleido naują patvarkymą moterų reikalais. Iki šiol tik minyškos turėdavo teisę sudėti bažnyčiai pasižadėjimą visą gyvenimą pasilikti "nekaltomis." Dabar kunigai turės sušilę darbuotis, kad ir šiaip jaunos katalikės, kurios nori laimingai patekti į "dangaus karalystę," tokį pasižadėjimą sudėtų tai pačiai bažnyčiai.

Jos turi savyje užmušti gamtinius lytinius jausmus, amžinai išsižadėti lytinės meilės, laikyti mirtingu nusidėjimu net pasapnuoti apie kokius nors lytinius santykius su vyrais. Kitais žodžiais, jos turi nusižmoginti.

—:—

Mūsų komercinė spauda nebegali užmigti dėl įvykių Čilės respublikoje. Viskas rodo, kad naujuoju tos šalies prezidentu bus marksistas-socialistas senatorius Salvador Allende.

Su pasibaisėjimu "The N. Y. Times" visiems primena, kad Allende pra pažadėjęs paimti valdžios kontrolėn stambiąją pramonę ir bankus. O toji pramonė ir tie bankai, aišku, didelėje daugumoje priklauso Jungtinių Valstijų imperialistiniams interesams.

Pavojus, girdi, tame, kad Allende savo pažadėjimo laikysis. Kas tada?

Mūsų kapitalo interesams nauja bėda. Yra kuo susirūpinti.

Traukia atsakomybėn Ohio gubernatorių Rhodes už užmušimą 4 studentų

Clevelandas. — Amerikinė Civilinių Teisių Sąjunga, užmuštosios Kento universiteto studentės Sandra Scheuer motinos vardu, traukia federalinin teisman Ohio gubernatorių Rhodes, kurio įsakymu buvo atsiųsti į Kento universiteto teritoriją nacionaliniai gvardiečiai gegužės 4 d. ir šūviais užmušė 4 studentus.

Mrs. Scheuer reikalauja iš gub. Rhodes milijono dolerių nuostolių už dukters gyvastį. Byloje aiškinama, kad gub. Rhodes ir kiti valstijos viršininkai savo neapgalvotu beprotišku elgėsiu prisidėjo prie keturių studentų užmušimo. Todėl jie turi imti atsakomybę.

Unijistai priešingi republikonų kandidatui

Albany, N. Y. — Daugelis eilinių unijistų New Yorko valstijoje pareiškė protestą prieš šios valstijos AFL-CIO vadovybės užgyrimą gub. Rockefellerio kandidatūros.

Jie nurodo, kad Rockefelleris atstovauja finansinį kapitalą ir užgiria karą Indokinijoje. Demokratų kandidatas gubernatoriaus vietai Goldbergas daugiausia veikė su darbininkais, todėl jis tinkamesnis kandidatas už Rockefellerį.

Nixonas veda bankų ekonomiką

Washingtonas.— Kongreso vadovas J. W. McCormack kaltina Nixono administraciją palaikant didžiųjų bankų ir kitų finansierių ekonomiką, kuri iš žmonių plėšia už paskolas aukštus procentus, skriaudžia skurdžius, senelius, smulkiuosius biznierius ir mažomis pajamomis žmones.

Nixono palaikomi aukštieji paskolų procentai kainuoja amerikiečiams 20 bilijonų dolerių priedinę sumą, kuri prisideda prie maisto kainų pakilimo ir infliacijos padidėjimo, sako kongresmanas McCormack. Kartu ir nedarbas smarkiai didėja.

30 milijonų moterų dirbą už algą

Washingtonas.—Šiuo metu apie 30 milijonų moterų dirba už algą įvairiuose darbuose Jungtinėse Valstijose. Kartu jos jaučia diskriminaciją darbuose ir politiniuose rateliuose.

Moterų Išsilaisvinimo Judėjimas paskelbė griežtą nelygybei kovą. Jis reikalauja lygaus atlyginimo už lygų darbą su vyrais. Moterų diskriminacija turi būti dabar baigta.

Washigtonas. — Atsidarant mokykloms daugelyje miestų mokytojai išėjo streikan. Streikuoja Philadelphijos, Toledo, Ohio, Hammod, Ind., Niagara Falls, N. Y. ir daugelio kitų miestų mokytojai.

Michigano valstijoje 400,000 bedarbių

Detroitas. — Michigano valstija dabar turi daugiau kaip 400,000 bedarbių arba 10 proc. visos darbo jėgos šioje valstijoje.

Šiais metais nedarbas smarkiai pakilo, ypač automobilių pramonėje. Tai aukščiausias nedarbas nuo 1958 m., kai bedarbių buvo arti pusės milijono.

Gub. Milliken, kandidatuojąs tai pačiai vietai republikonų sąraše, tariasi su prez. Nixonu dėl gavimo nepaprastų fondų darbams, nors iki lapkričio 3 d. rinkimų.

Fort McPherson, Ga. — Seržentas Torres, kaltinamas dalyvavimu My Lai civilinių žmonių skerdynėse, pareiškė, kad dėl tokių įvykių tuo metu turi imti atsakomybę vyriausias komandierius gen. Westmorelandas.

16 procentų jaunimo---bedarbiai

Washingtonas. — Darbo departamentas skelbia, kad rugpiūčio mėnesį nedarbas tarp jaunimo pakilo iki 16 proc. Bendrai bedarbių skaičius pasiekė 5.1 proc. visos darbo jėgos.

Tarp baltųjų nedarbas pasiekė 4.8 proc., tarp negrų — 8.4 proc. Tarp raštinių ir kitų baltakalnierių darbininkų nedarbas siekia 7 proc. Pramoninių darbininkų skaičius sumažėjo 75,000. Abelai dirbančiųjų skaičius sumažėjo 90,000. Viso, neskaitant žemės ūkio darbininkų, rugpiūčio mėnes dirbo 70,724,000.

Ispanijos darbininkai kovoja

Madridas.—Daugiau kaip 1,000 Asturijos mainierių išėjo streikan, kad galėtų paremti 4,000 streikuojančių Asturijos mainierių. Jie protestuoja prieš sunkias darbo sąlygas ir prastą apsaugą kasyklose.

2,335 Madrido požemio traukinių darbininkų pasiuntė valdžiai pareiškimą, kuriame jie nurodo, kad jų streikas buvo legalus. Valdžia mobilizavo streikierius į militarinę tarnybą ir padėjo juos po karo stoviu. Streikas buvo sulaužytas.

Kitų pramonių darbininkai taipgi protestuoja prieš mažą atlyginimą ir prastas darbo sąlygas.

Ottawa. — Kanados pašto darbininkai laimėjo streiką. Jiems pakelta algos 55 c. į valandą. Dabar vidutinė jų alga siekia $3.06 į valandą.

Chicago. — Nacionalinis Darbo Unijų Veiklai ir Demokratijai Koordinacijos komitetas kviečia darbininkus ir visuomenę remti mainierių kovas už saugumą kasyklose.

Ruošiasi nugalėti choleros epidemiją

Geneva.—Pasaulinė Sveikatos Organizacija pradėjo mokyti 102 daktarus iš 34 Afrikos šalių, kaip pasitikti ir nugalėti choleros epidemiją.

Kai kuriose Afrikos šalyse jau dabar pasirodo choleros epidemija, nuo kurios miršta apie 50 procentų visų susirgusių. Patyrę daktarai gali sulaikyti epidemiją ir mirtingumą numušti iki vieno procento.

KABLEGRAMOS IŠ LIETUVOS

Geriausių gaminių ekspozicija

Palanga. — Naujojo parodų paviljono salėse atidaryta vietinės pramonės ministerijos susivienijimo dovana geriausių gaminių pavyzdžių ekspozicija.

Parodai savo darbus pateikė daugiau kaip trys šimtai susivienijimo įmonių dailininkų ir liaudies meistrų. Paviljone eksponuojama apie tūkstantį molio, gintaro, tekstilės, medžio bei metalo dirbinių.

-:-

Nauji leidiniai

Vilnius. — Eksperimentinį (skaitinių) vadovėlį šeštosioms klasėms į kai kurias miesto ir rajono mokyklas išsiuntė mokyklų mokslinio tyrimo institutas. Knygą sudarė instituto mokslinė bendradarbė Alaunienė ir vilnietė mokytoja Grigėnienė.

Ištaisius mokomosi metu pastebėtus trūkumus, naujasis skaitinių vadovėlis bus išleistas masiniu tiražu visiems Lietuvos šeštųjų klasių moksleiviams.

Netrukus bus pradėtas spausdinti ir naujasis lietuviškas elementorius, kadangi pirmaisiais pokario metais pasirodęs ir beveik dvidešimčia laidų atkartotas senasis elementorius jau nebeatitinka šiai knygai keliamų reikalavimų.

Naujojo elementoriaus autoriai — specialiai šiam leidiniui surengto respublikinio konkurso nugalėtojos mokyklų mokslinio tyrimo instituto bendradarbės, pedagogikos mokslų kandidatės Jakubauskienė ir Gylienė.

Greitai išeis iš spaudos ir pirmasis stambus darbas iš lietuvių pedagogikos istorijos-filologijos mokslų kandidatės Lukšienės knyga "XIX amžiaus pirmosios pusės švietimo istorijos bruožai."

Leidykla "Prosvesčenije" masiniu tiražu rusų kalba visų šalies bendro lavinimo mokyklų VI-VII klasių moksleiviams išleido mokyklų mokslinio tyrimo instituto bendradarbio, biologijos mokslų kandidato Molio "Zoologijos Chrestomatija." Tai pirmasis lietuvių autoriaus pedagoginis darbas, išeinantis į tokią plačią areną.

Ši knyga bus išleista ir lietuvių kalba.

:-

Virš plano milijonas metrų audinių

Vilnius. — Virš plano milijonu metrų audinių pralenkė linų audinių fabriko kolektyvas. Nuo šių metų pradžios virš plano realizuota produkcijos beveik už 200,000 rublių.

Dabar įmonė įvairių linių audinių kasdien išaudžia ketvirtadaliu daugiau, negu per tokį pat laiką penkmečio pradžioje.

Antanas Vaivutskas

Netikėti atsitikimai užmušė 1969 metais 115,000, sužeidė vienuoliką milijonų žmonių

Chicago. — Nacionalinė Saugumo Taryba išleido metinę knygą "Accident Facts." Joje rašoma, kad 1969 metais įvairiuose netikėtuose atsitikimuose žuvo 115,000 žmonių, sunkiai sužeista arti 11 milijonų žmonių.

Trafiko nelaimėse žuvo 56,400 žmonių, įvairiuose darbuose — 14,200, namuose—27,000. Daugiausia nelaimių sutinka nuo vienų metų amžiaus iki 37 metų, nes to amžiaus mažiausia saugosi nuo nelaimių, jaunnuoliai visur daugiau rizikuoja ir greičiau savo gyvastį praranda arba lieka invalidais visam gyvenimui.

Militarizmas neduos jokios taikos

Kairas. — Egipto informacijų ministras Heykal pareiškė, kad militarinės priemonės negali duoti taikos Vidurio Rytams, bet dar gali privesti prie didesnės krizės ir įtraukti į karą daugiau valstybių.

Egiptas stovi už politinį krizės išrišimą, paremtą Jungtinių Tautų rezoliucija, priimta 1967 m. lapkričio 22 d., kuri reikalauja Izraelio pasitraukti iš okupuotų arabų žemių.

Reikalinga darbininkų parama

Washingtonas. — 39 senatoriai, balsavę už baigimą karo Indokinijoje, Darbo Dienoje pareiškė, kad karui baigti darbininkų parama būtinai reikalinga.

Lapkričio rinkimai jau artinasi. Visa eilė taikos kandidatų laukia paramos iš plačios visuomenės, kuri priešinga karui.

Dabar gera proga darbo unijoms įsitraukti į rinkimų kampaniją, visais galimais būdais paremti tuos kandidatus, kurie kovoja prieš karą. Su darbininkų parama jie gali laimėti rinkimus ir sustiprinti taikos jėgas Kongrese.

Maskva. — Naujas automobilių fabrikas, pastatytas su Italijos Fiat korporacijos kooperavimu, pradėjo gaminti automobilius, kurių šiais metais bus pagaminta 20,000. Fabrikas gamins po 660,000 automobilių į metus.

Royal Oak, Md. — Mirė 70 metų dr. Jessie Wright, daug padėjusi prie polio ir kvėpavimo paralyžiaus ligonių pagalbos.

Tokijas. — Japonijos upės tiek užterštos, kad sunku kitose šalyse rasti tokį upių užteršimą. Fabrikai daugiausia užteršia vandenis.

Amman. — Mūšiuose tarp Jordano kareivių ir palestiniečių partizanų žuvo 350 žmonių. Karalius Husseinas pagaliau susitarė su partizanų vadovybe pertraukti mūšius. Palestinos arabai priešingi tartis su Izraeliu, kuris jų žemes ir turtą užgrobė, o juos išvarė į arabų valstybes.

Montgomery, Ala. — Republikonai nusitarė George Wallace kandidatūrą paremti, neiškeldami savo kandidato. Wallace yra Ku Klux Klanų prietelis, rasinės diskriminacijos puoselėtojas.

Prez. Pompidou tarėsi su TSRS atstovu

Paryžius. — Prancūzijos prezidentas Pompidou turėjo ilgoką pasitarimą su Tarybų Sąjungos premjero pavaduotoju Kirillinu. Tarėsi apie bendrą vario naudojimą Sibire, taipgi apie Uraluose pastatymą sunkvežimių įmonės.

Po to susirinko pasitarimui tarybinė ir prancūzų prekybos komisija, kurios įvyko penktoji sesija nuo 1966 metų.

Bangkokas, Tailandas. — Daugiau kaip 2,000 studentų demonstravo parlamento pastatuose, reikalaudami pašalinti iš universiteto tris aukštus viršininkus. Premjeras sutiko patenkinti jų reikalavimus.

Honolulu. — Hawaii valstijos kalėjimuose panaikinti numeriai kaliniams, kaip pažeminimo ženklas. Kaliniai šaukiami tikrais jų vardais.

EKSTRA

Amman, Jordanija.— Palestiniečiai arabai visus tris užgrobtus lėktuvus sunaikino, iš daugiau kaip trys šimtai keleivių tik penkiasdešimt žydų pasiliko įkaitomis, o kitus visus paleido..

Jeruzalė. — Izraelio valdžia suareštavo 450 arabų ir laiko įkaitomis, reikalaudama, kad palestiniečiai arabai tuoj paleistų Ammane tebepalaikomus 50 žydų keleivių.

Detroit, Mich.—Pirmadienį atrodė, kad General Motors korporacijos darbininkai antradienį išeis į streiką. Derybos su unija nedavė teigiamų rezultatų. Būtų paliesta apie 350,000 darbininkų Jungtinėse Valstijose ir Kanadoje.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N.Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canaca, Lat. Amer. 6 months	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Paliaubos neįmanomos?

LAIKAS nuo laiko mūsų šalyje pasigirsta balsų, kad mūsų vyriausybė pasiūlytų vietnamiečiams paliaubas, sulaikymą visų mūšių. Jeigu Saigono militarinė valdžia tokio mūsų pasiūlymo nepriimtų, tai tada ją reikėtų palikti vienai atsilaikyti prieš liaudiečius.

Ką tokiame atsitikime darytų Pietų Vietnamo Laikinoji Revoliucinė vyriausybė ir Šiaurės Vietnamo valdžia? Ar jos priimtų tokį Amerikos pasiūlymą?

Pažangiųjų amerikiečių laikraštis "Daily World" (rugs. 3 d.) daro išvadą, kad tokios paliaubos neįmanomos, nes jos paliktų Pietų Vietname Thieu-Ky militarinę kliką galioje ir amerikiečių ginkluotas jėgas kontrolėje. Laikraštis kreipia dėmesį į tai, kad šitokį sumanymą kelia kaip tik senatorius Henry Jackson iš Washingtono valstijos, kuris yra vienas iš aršiausių "vanagų" ir šio karo šalininkų Senate. Jis žino, kad tokios paliaubos reikštų laimėjimą Vietnamo liaudies priešams.

"Daily World" savo vedamajame "Futile, fancy gestures" atverčia vieną lapą iš Amerikos žmonių kovos už savo krašto nepriklausomybę nuo Didžiosios Britanijos. Ką, girdi, tada būtų pasakę amerikiečiai, jeigu kas nors jiems būtų pasiūlęs sudėti ginklus ir pertraukti mūšius su anglais? Juk tai būtų reiškę pasidavimą karaliui George III ir Anglijos imperializmui. (George Washington, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, Thomas Paine ir kiti patriotai būtų su pasipiktinimu atmetę tokį paliaubų pasiūlymą ir tokio sumanymo autorius būtų paskelbę revoliucijos ir Amerikos priešais, Anglijos agentais ir t.t.

Dabar analogišką padėtį turime Indokinijoje. Vietnamo, Laoso ir Kambodijos patriotų šiame kare tikslas yra ne taika pavergime, ne taika po Jungtinių Valstijų imperializmo kurka, bet pilnas tautinis išsilaisvinimas ir tikra, pastovi taika. Todėl ir kova turi tęstis iki tų šalių liaudies pilnos pergalės.

Ko gi iš tikrųjų siekia senatorius Jackson ir jo trylika kolegų, kurie perša tokias paliaubas? Jie nori įtikinti Amerikos žmones, kad Baltieji Rūmai (prezidentas ir jo patarėjai) tikrai nori taikos, ale kad Indokinijos patriotai yra nesukalbami, todėl šis karas tęsiasi. Kitais žodžiais, su paliaubų pasiūlymu siekiama laimėti Amerikos žmones dabartinei karo tęsimo politikai ir "nuginkluoti" šiam karui opoziciją.

Tokios nuomonės yra "Daily World". Tačiau tai nereiškia, kad toks iš tikrųjų būtų nusistatymas vietnamiečių, jeigu Paryžiaus konferencijoje Jungtinių Valstijų delegacija tokias paliaubas pasiūlytų. O gal Indokinijos patriotai prieitų išvados, kad mūšių pertraukimas duotų jiems progą atsikvėpti ir geriau pasiruošti galūtinai kovai už išsilaisvinimą ir nepriklausomybę?

Tikrasis tos skerdynės kaltininkas

SARŽENTAS E. Torres, amerikietis kareivis yra vienas iš apkaltintų ir militarinio teismo teisiamų dėl pravedimo Pietų Vietname, Songmy kaime, 1968 m. kovo 16 dieną, skerdynės prieš civilinius žmones. Teisindamasis už dalyvavimą toje baisioje dramoje, jis pareiškė, kad jos tikruoju kaltininku reikia laikyti tuolaikinį Pietų Vietname amerikinių jėgų komandierių generolą William C. Westmoreland, nes jo komandoje skerdynė buvo įvykdyta. Torres arba jo advokatai nurodo, kad kai generolas Westmoreland gavo pranešimą, kad Songmy kaime paskersta 109 civiliniai žmonės, jis pasiuntė tiems amerikiečiams kareiviams, kurie tuos žmones išskerdė, karščiausią sveikinimą ir nuoširdžiausią padėką už tokį puikų, tokį didvyrišką žygį!

Na, o dabar šitie "didvyriai" yra teisiami, o gen. Westmoreland pakeltas į visos armijos štabo pirmininko postą! Kokia nelygybė, kokia apgavystė! Torres sako, kad jis ir kiti kariai tiktai pildė aukštosios komandos įsakymus. Reikia atsiminti, kad Amerikos kareivio pasižymėjimas buvo sprendžiamas pagal tai, kiek jis gali pristatyti armijos komandai nukirstų vietnamiečių galvų! Juo daugiau galvų, tuo didesnis didvyris. Skirtumo nedaro, ar tos galvos vietnamiečių kareivių ar civilinių žmonių.

Todėl Torres reikalauja, kad jo vietoje būtų teisiamas generolas Westmoreland.

Dar daugiau. Torres advokatai duodą pavyzdį, kaip po Antrojo Pasaulinio karo Amerikos militarinis teismas teisė Japonijos generolą Tomoyuki Yamashitą už jo komandoje japonų armijos papildytas baisias kriminalystes prieš civilinius žmones laike karo Filipinuose. Jis buvo rastas kaltu ir nubaustas. Jis atsakė už savo armijos pravestas nekaltų žmonių skerdynes. Tai kodėl gen. Westmoreland ne kaltinamas ir ne teisiamas už Torres ir kitų kareivių pravestą skerdynę Songmy kaime?

Bet jeigu kaltinti ir bausti gen. Westmoreland, tai ką reikėtų daryti su prezidentu Johnsonu? Generolas Westmoreland gali sakyti, kad jis tiktai vykdė prezidento Johnsono įsakymą. Matote, kas pasidarytų...

Šiuos žodžius rašant nesigirdi, ką į šį kareivio Torres ir jo advokatų kaltinimą atsakys pats generolas Westmoreland ir prezidentas Nixonas, kaipo visų Amerikos ginkluotų jėgų vyriausias komandierius.

Kas ką rašo ir sako

Į "REVOLIUCIJĄ" PRIEŠ POPIEŽIŲ

Clevelando smetoninininkų laikraštyje (rugs. 2 d.) koks ten "Lietuvis kunigas" šaukia: "Lietuviai, pakelkime savo balsą prieš Vatikaną." Popiežius baisiai sunkiai nusidėjęs, kad vyskupo Brizgio iš Amerikos lietuvių surinktomis aukomis pastatytos Šv. Petro Bazilikos rūsyje kopyčios nepavadinęs "Lietuvos kankinių kopyčia."

"Lietuvis kunigas" sako:

"Taigi, lietuviai visame pasaulyje, jau mums atėjo laikas parodyti gyvos dvasos ir pareikalauti, kad Vatikanas atitaisytų savo klaidą, kitaip lietuviai neprivalėtų duoti nė vieno cento, kai bus renkamos aukos Šv. Tėvui."

Abejotina, ar kas nors išeis iš šios "revoliucijos."

BET TIK VIENA PUSĖ MEDALIO

Chicagos kunigų dienraštis (rugs. 1 d.) giliai apgailestavęs, kad šiais laikais policininko darbas yra pavojingas, kad ne vienas policininkas, eidamas savo pareigas, yra paklojęs savo galvą, sako: "Nieko žemesnio nėra, kaip naikinimas žmogaus gyvasties ir naikinimas mokslo įstaigų."

Sutinkame visu šimtu procentų. Bet ką mūsų ginkluoti vyrai iš patrankų ir lėktuvų daro su vietnamiečių gyvastimis ir mokslo įstaigomis? Kunigų "Draugas" tą baisų naikinimą šimtu procentų remia ir reikalauja, kad visi jo skaitytojai iš peties ir iš širdies remtų prezidento Nixono politiką tą naikinimą ne tik tęsti, bet ir išplėsti? Nepamirškime, kaip to laikraščio redakcija šlovino amerikines ginkluotas jėgas, kai jos įsiveržė į Kambodiją sėti mirtį ir sunaikinimą.

Žmogus yra žmogus — vietnamietis, kambodijietis ar amerikietis. O gal "Draugas" anų nepripažįsta žmonėmis?

GRAŽIAI PAGERBTOS LIETUVOS DAUGIAVAIKĖS MOTINOS

"Eltos" pranešimu šiomis dienomis Lietuvoje buvo labai gražiai pagerbtos daugiavaikės motinos, būtent:

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas 1970 metų rugpiūčio 27 d. Įsaku, sutinkamai su TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumo 1944 metų rugpiūčio 18 d. Įsaku, TSRS ordinais ir medaliais apdovanojo 181 daugiavaikę motiną.

"Motinos šlovės" I laipsnio ordinu apdovanotos daugiavaikės motinos: Kauno rajono — Natalija Danielienė, Genovaitė Paulavičienė, Klaipėdos rajono—Marcijona Janušauskienė, Šiaulių rajono — Adolfina Macijauskienė, Šilutės rajono—Stefanija Starkienė.

"Motinos šlovės" II laipsnio ordinu apdovanotos daugiavaikės motinos: Kelmės rajono — Mikalina Pagojienė, Zosė Stulginskienė, Kretingos rajono — Aniceta Grigalauskienė, Stasė Paulauskienė, Raseinių rajono — Janė Frelingienė, Anastazija Skirmantienė, Šilutės rajono — Aldona Bielevičienė, Irena Dvarvytienė, Vilkaviškio rajono—Regina Dadurkienė, Marijona Gaulienė, Vilniaus rajono — Marija Kežūnienė, Janina Tkačiova ir kitos.

"Motinos šlovės" III laipsnio ordinu apdovanotos daugiavaikės motinos: Akmenės rajono, — Stasė Čepienė, Domicelė Lupeikienė, Klaipėdos rajono — Barbora Balvočienė, Ona Jonutienė, Genovaitė Uktverienė, Salomėja Venckutė, Kretingos rajono — Adelė Degimienė. Genovaitė Narvilienė, Petronėlė Stuopelienė, Prienų rajono — Marė Čiginskienė, Janina Kaminskaitė, Marijona Švabauskienė, Radvilišiko rajono — Kęstutė Maraškienė, Marija Zakarevičienė, Šiaulių rajono—Irena Vaikasienė, Janina Venckienė, Palangos miesto — Sofija Markaitienė, Ona Lapienė ir kitos.

Pirmojo laipsnio "Motinystės medaliu" apdovanotos 44 daugiavaikės motinos ir antrojo laipsnio "Motinystės medaliu"—87 daugiavaikės motinos.

PASIGAILĖJIMO VERTA MOTERIŠKĖ

Reakciniame leidinyje "Laiškai Lietuviams" kokia ten Agnes Kižienė šaukia:

"Esame lietuviško medžio šakos. Pavergėjas bando mūsų medį kirsti ir atskiras šakas sunaikinti. Pasilikusieji savojoje žemėje sakosi pražiūrėję akis į vakarus. Prašo mūsų poetus rašyti jų mirštančiųjų kraujų, prašo muzikus kurti simfonijas, kurios verktų, kurios neleistų mums akių sumerkti, prašo dailininkus nepalaidoti jų kančių savo žaižaruojančiose spalvose."

Matyt, moteriškės protas yra pašlijęs. Sveiko proto moteris taip nejžeidinėtų Lietuvos žmonių.

SUGAUTI MELUOJANT

Aną dieną Chicagos menševikų "Naujienos" išspausdino labai biaurius šmeižtus prieš Lietuvą ir sakė, kad tai yra kanadiečio P. Liaukevičiaus pasakojimai apie jo kelionę ir įspūdžius Lietuvoje. Dabar P. Liaukevičius laiške Kanados "N. L." (rugs. 2 d.) sako:

"Naujienų" reporteris J. Pr. aprašė kiek aštrokoj formoj, kai ką perdėdamas ir sumaišydamas. Pvz., N rašė, kad mano brolis buvo išvežtas į Sibirą, o iš tikrųjų jis niekur nebuvo išvežtas. Ir kiti "Naujienose" spausdinti dalykai neatitinka mano pasakojimams. Tokie dalykai paskelbti spaudoje yra tikra nesąmonė, kai minimi vardai ir vietovės, nes kai kas dėl to gali turėti nemalonumų. Aš "Naujienose" nerašiau ir už tai neatsakau."

Tai matote, kaip tas menševikų laikraštis "šviečia" savo skaitytojus apie Lietuvą.

Užrašykite "Laisvę" savo giminėms Lietuvoje.

Nusivylęs Amerikos jaunimas

Šis periodas Amerikoje bus paminėtas, kaip inteligentija ir koleginis jaunimas išdrįso pareikšti savo balsą, išdrįso tarti savo tvirtą žodį prieš netikusią sistemą, monopolizaciją ir karus, bet neturintis pasiruošimo-pasiūlymo kame ir kaip ši atgyvenusi savo laikus sistema turi būti taisoma.

Jaunimas nusivylęs viskuo, kas yra, grumoja naikinti viską, bet neturi rimto plano, kas užimtų vietą šią sistemą sunaikinus. Šaliai reikia tvarkytis, be tvarkos anarchija, pralaimėjimas.

Prieš kurį laiką 300,000 jaunų žmonių turėjo taip vadinamą festivalį Connecticut valstijoje. Ką jie norėjo atžymėti ir ką jie įvykdė? Nieko, išskyrus tai, kad parodė kaip jie yra gyvenimu nusivylę, kaip jie nori būti skirtingesni: ilgais plaukais, barzdoti, sutroti, basi.

Jei pasitikėti komercine spauda, ką apie juos rašo, arba kas buvo matoma televizijoje, tai darosi neramu. Noriai demonstruoja marijuana cigaretes (jų rūkymą), narkotikus ir LSD pot. Kaip jau ir galima tikėtis, juos buvo apgulusi policija, tačiau mažai tetrukdė, mažai areštavo.

Rugpiūčio 8 ir 9 dienomis panašus festivalis (pavadintas Rock Festivaliu) buvo įvykdytas Goose Lake, Mich. Čia jiems buvo išskirta 350 akrų žemės vieta. Susirinko 250,000 jaunuolių. Tai masė žmonių... Jei tokia masė žmonių turėtų principą, mokėtų spręsti nudieninius klausimus, tai būtų verta rimto dėmesio. Visuomenė džiaugtųsi, kad tiek rimtai protaujančio sveiko jaunimo susirinko vienoje vietoje spręsti bendrus reikalus. Bet taip nėra.

Šis nuo visko atitrūkęs jaunimas pats savęs nesuranda, kur jis priklauso. Koks jų kelias? Ką jie seka? O jie neseka nieko...

Jis 99% yra vidurinės klasės elementas. Jie jau baigė arba dar baigs mokslus, bet didelė jų dalis tingės užimti atsakingas vietas, kurias jiems skirs jų tėvai, nes jie nesutinka su šia tėvų vedama santvarka, todėl jie pametė mokslus ir pasirinko taisyti Ameriką ignoravimu.

Kartais tarp jų pasigirsta balsas prieš karą Vietname. Gal tik todėl, kad yra labai populiaru, o gal todėl, kad jie nenori žūti Vietnamo džiunglėse. Daugelis jų gauna nuo savo mamyčių piniginę paramą-mėnesines perlaidas, su tikslu sumažinti jųjų skurdų užsilaikymą. Sako: "Vaikeli, negulėk gatvėje, apsireng ir pavalgyk"... Bet tas mažai jiems gelbsti, nes jie mažiau ar daugiau dalinasi, ką jie turi, tai ir perlaidą gavęs nepasilaiko tik sau.

Atitrūkusi gentkartė ir skriejanti ore kaip kometa. Ją pagimdė ir išauklėjo ši netikusi sistema.

Žalingai ir nesąmoningai elgiasi valdžia, puldinėdama juos. Jau kiekvienas miestas, kiekvienas rajonas ir kiekviena valstija turi riaušių malšintojų būrius. Tai jauni vyrai, išlavinti tik tam amatui.

Sunku bus šį jaunimą atitaisyti, jis suglumęs, kertš-2— Nusivylęs Amerikos tingas, nesąmoningas, Prie jo dedasi plėšikai, padegėjai, užpuldinėtojai. Kol kas mažas procentas yra sąmoningų jaunuolių. Jie tebėra didelėje mažumoje. Bet klasių kova, nors ir sunkiai, vystosi Amerikoje. Reikia tikėtis, kad šis jaunimas išsisijos, išsišvarys, ir liks naudingas darbininkų klasei, jos kovoms.

Dzūkelis

Laiškai redakcijai

Gerbiama
"Laisvės"
Redakcija,

Aš apsistojau Ludington, Mich., tūlam laikui. Čia yra keletas lietuvių. Yra lietuvių ir tarp apylinkės farmerių. Reikės juos aplankyti.

Čia būdamas turėsiu laiko ir šį tą apie Michiganą parašyti.

Parašysiu ne tik apie žmones. Čia yra gražūs miškai, auga (arba neauga) grybai, reikia ir apie tai parašyti. Daug ežerų, žuvies ir žuvautojų. Čia suvažiuoja nemažai Spiningo patriotų, o jie netingūs žmonės, jaunesni už mus ir energingesni.

Apylinkių žemės vietomis nederlingos, bet yra gražių sodų, o šiuo laiku jie linksta žemyn savo derlium. Raudoni obuoliai, geltonos, kaip vaškas kriaušės, mėlynos, kaip nosis, slyvos ir t. t.

Na, bet šį kartą užteks.

Draugiškai, **J. P. M.**

Gerb. Redakcija,

Neturėdama JAV giminių ir pažįstamų, kreipiuosi į Jus. Jei yra galimybė, prašau Jūsų laikraštyje paskelbti paieškojimą.

II-ojo pasaulinio karo metu dingo mano draugė.

1944-45 m. gyveno Austrijos sostinėje Vienoje. Laiškai su tuometiniu adresu žuvo. Gal būt ji randasi JAV?

Aleksandra Bartašiūtė-Laucevičiūtė
Gimusi 1921 m.
Buv Šiaulių apskrityje
Kuršėnų miestelyje.
25-ri metai — didelis laiko tarpas. Gal jos nebėra gyvųjų tarpe? Gal yra likę pažįstami draugai, gal jie praneš, kas su ja atsitiko.

Prašau atleisti man už drąsą. Mane domina man brangaus žmogaus likimas.

Lithuania, USSR
Lentvaris
Klevų alėja 57-6
Dovydėnienė Stasė
Aleksandro

1970 VIII 25

Mielas Drauge!

Jau baigėsi mūsų Druskininkų dienos ir savaitės. Maniau pabūti ligi rugpiūčio pabaigai, bet teko sugrįžti anksčiau. Buvau iškviestas į Vilnių ryšium su ten atsilankiusios Irano parlamentarų delegacijos vizitu. Delegacijai vadovavo Irano parlamento pirmųjų rūmų (medžliso) pirmininkas A. Rijazis, su kuriuo susipažinau 1966 m. būdamas Teherane. Be to, norėjo su manim pasimatyti dabartinė TSRS Aukšč. Tarybos Tautybių Tarybos pirmininkė **J. Nasridinova.** Teko praleisti visą dieną su Irano delegacija, kuri lankė įvairias Vilniaus įstaigas ir naujuosius statybos rajonus. Išvakarėse delegacija jau buvo aplankiusi mūsų elektros milžiną — Elektrėnus.

Kadangi beliko tik kelios dienos ligi mėnesio pabaigai, nutariau nebegrįžti į Druskininkus. Pasilikau Vilniuje.

Su Irano delegacija būdamas, ir pats turėjau progos susipažinti su naujuoju Vilniumi, kurs nepaprastai greitai keičiasi. Prieš 3 metus vos buvo pradėti paruošiamieji darbai Lazdynų statybai, o dabar tai jau didelis ir įspūdingas Vilniaus priemiestis. Be penkiaaukščių namų, kurių dauguma, jau išaugę 9 ir 12 aukštų namai, pastatyta didelė mokykla, veikia vaikų darželiai, įrengtos krautuvės, žodžiu, visa, kas reikalinga miestui. Jau pastatytas ir platus tiltas per Neri, kurs palengvino susisiekimą su Vilniaus centru.

Irano svečiams pietūs buvo suruošti ne Vilniaus centre, bet "Žirmūnų" restorane, jau žinomame Žirmūnų naujame rajone, kurs išaugo savo baltais mūrais per paskutinį dešimtmetį. O kitoje Nėries pusėje baltuoja naujasis Antakalnis, vis besiplečiąs Nemenčinės link. Žodžiu, plečiasi, gražėja mūsų Vilnius.

Linkiu Jums su visais draugais "Laisvėje" sveikatos ir gerovės!

Justas Paleckis
Vilnius,
1970.VIII.31

ĮVAIRENYBĖS

Didžiausiuose miestuose kaskart daugėja mašinų. Prieita išvada, kad ateityje miestų gatves geriausia bus grįsti ne akmenimis, bet guma. Mat, akmens gatvės sukelia didelį triukšmą, o medžio ar asfalto grindiniai brangūs ir nelabai stiprūs. Sumanymas guma grįsti miesto gatves ne naujas. Jau 1870 m. prie vienos Londono geležinkelio stoties didelė aikštė buvo išklota guminiu grindiniu. Prie mokyklų ir kitų tokių įstaigų, kur norima, kad būtų tylu, gatvės taip pat dažnai išklojamos guma.

Apie 150 įvairių šalių mokslininkų Houstone gavo tyrinėjimui Mėnulio dulkių. Jie turi nešiotis plastmasinius vamzdelius vidinėje švarko kišenėje, kai kuriems leidžiama naudotis portfeliu su specialiais užraktais, bet reikia jį visada turėti su savimi. Iškilo pavojus, kad retenybių pirkliai imsis prekiauti Mėnulio dulkėmis, kurios kainuos daugiau už auksą ir brangakmenius.

Kaštonas gali augti net 700 metų. Čeresinė auga 400 metų, kriaušė — 300, obelis — 250. Ilgiausiai vaisius veda riešutas—100 metų, kriaušė — 80, obelis — 60, slyva — 30 metų...

Vokietijos miestelyje Migeshaime auga rožė, kurios amžius siekia 1,000 metų.

KRISLAI IŠ LIETUVOS

1. Trogloditiškos pažiūros į Lietuvos pramonę

Trogloditais arba urviniais žmonėmis LENINAS pavadino tuos kraštutinius dogmatikus, kurie šaukė, kad reikia sunaikinti visa, kas buvo sukurta iki revoliucijos. Dabar tikrai trogloditų vardo verti tie emigrantiniai reakcininkai, kurie stengiasi nuneigti ir nujuodinti visa, kas naujo padaryta Tarybų Lietuvoje.

Štai, rodos, ir kūdikiui turėtų būti aišku, kad milžiniškas pramonės išaugimas Lietuvoje yra teigiamas ir džiuginantis reiškinys. Bet reakciniai trogloditai metai iš metų, lyg suklebusi šeine katarinke, suka įkyrią melodiją, kad, girdi, pramonės suklestėjimas sudaręs baisų pavojų lietuvių tautai. Jie tikina, būk toji pramonė esanti "reikalinga tik Maskvai", kuriai esą niekas kitas nerūpi, kaip lietuvius surusinti...

Jei tie reakciniai galvočiai stipriau pastuksentų sau į kaktą ir rimčiau pajudintų smegenis, galėtų suprasti kokius absurdus jie kalba. Prileiskim, kad viskas vyktų pagal jų norus ir pramonė Tarybų Lietuvoje būtų sustingusi ligi to mizernaus lygio, kokiame ji buvo buržuazijai valdant. Išeina, kad Maskvai, tai yra centrinei Tarybų Sąjungos vyriausybei užplanuojamą pramonę tektų statyti kitose respublikose ir srityse.

Tada pasikartotų tas reiškinys, kurį matėme caro ir buržuazijos valdymo laikais. Būtent tada pramonė Lietuvoje buvo menka ir Lietuvos darbo žmonės tūkstančiais traukdavo į Rygą, Peterburgą ir kitus tuometinės Rusijos miestus arba į Ameriką. Taigi ir dabar, likus Lietuvai be pramonės, tie šimtai tūkstančių Lietuvos darbininkų, kurie dabar džiaugiasi turį darbo savo tėvynėje Lietuvoje, važiuotų ten, kur būtų statomi nauji fabrikai ir gamyklos. Gi Tarybų Lietuva netektų tų didžiulių pajamų, kurias ji turi iš pramonės, esančios mūsų respublikoje. Ir ar tokia padėtis labai patarnautų lietuvių tautai ir lietuvybės išlaikymui?

Kad buržuazija bijo darbininkų klasės augimo, tai yra žinoma tiesa. O ypatingai baikšti tuo atžvilgiu buvo Lietuvos buržuazija. Tos baimės tebėra apimti buržuazijos šulai, atsidūrę emigracijoje. Tad ir suprantamos tos trogloditiškos ir kvailos pažiūros į Lietuvos pramonės augimą.

2. Prisiminėm valstiečių streiką

Šiomis dienomis Lietuvos spauda pažymėjo Suvalkijos valstiečių streiko 35-tasias metines. Kaip sakoma tuomet išleistame atsišaukime, sukilimo priežastis buvo nežmoniškai sunki valstiečių padėtis, žemės ūkio darbininkų beteisiškumas ir skurdas, kapitalistinių bendrovių "Maistas," "Lietūkis", "Pienocentras" vykdomas lupikavimas. Dėl ekonominės krizės žemės ūkio produktų kainos buvo labai nukritusios, o valstiečiams reikalingos prekės brangios, mokesčiai dideli... Vis daugiau ūkių buvo parduodama iš varžytinių.

"Tai broliai ūkininkai ir darbininkai, — buvo sakoma atsišaukime,— šiandien mus jau vargas verčia vienytis, tad vienas už visus, visi už vieną! Nes tiktai vienybėje galybė, vienybėje mes laimėsime, nes mūsų pusėje tiesa. Ir vardan šventos žmoniškos tiesos mes skelbiame **STREIKĄ** nuo 20 rugpiūčio iki 20 rugsėjo. Per tą laiką turi būti sustabdytas bet koksai pristatymas ūkiškų produktų į miestus, pieninėms ir kitur..."

Jau 1935 m. rugpiūčio 19 d. prie Birštono ant plento pasirodė pirmosios valstiečių sargybos, o sekančią dieną pradėjo streiką beveik visi Užnemunės valstiečiai. Vėliau streikai ir valstiečių pasipriešinimas išplito ir pasireiškė Babtų, Biržų, Jonavos, Vandžiogalos, Jurbarko, Vėliuonos, Raseinių, Telšių, Mažeikių, Rokiškio, Utenos, Zarasų apylinkėse.

Smetoniškoji policija žiauriai malšino valstiečių streiką. Daugelyje vietų įvyko kruvini susirėmimai, kurių metu keletas valstiečių buvo nušauta ir daugelis sužeisti.

Dėl nepakankamo streikuojančių organizuotumo ir silpno ryšio su darbininkų klase, fašistinei valdžiai pavyko ginklu ir smurtu sutriuškinti streiką. Vien Užnemunėje buvo suimta ir administraciniu būdu nubausta 870 žmonių, o 210 perduota teismui. Teismų procesai vyko keletą metų. 1936 m. gegužės 23 d. buvo sušaudyti keturi valstiečiai — Alfonsas Petrauskas, Kazys Narkevičius, Bronius Pratasevičius ir Petras Šarkauskas.

1937 m. spalio 21 d. valstiečių streiko dalyvis A. Maurušaitis buvo fašistų nužudytas dujų kameroje, nes kareiviai atsisakinėjo vykdyti mirties bausmes ir šaudyti savo brolius.

Valstiečių streikas turėjo didelę politinę reikšmę. Jis dar labiau išjudino buržuazinės santvarkos pagrindus ir paskatino antifašistinio liaudies fronto įtakos plitimą.

3. Nauji mokslo metai Lietuvoje

Rugsėjo 1 dieną Lietuvoje atsidarė mokyklų durys. Dešimtys tūkstančių vaikučių pirmą kartą atėjo į mokyklą, pradėjo mokslo kelius. Pernai daugiau kaip 570 tūkstančių vaikų ir jaunuolių mokėsi bendrojo lavinimosi mokyklose, o dar kelios dešimtys tūkstančių specialaus mokslo ir profesinio-techninio mokslo įstaigose. Per 15 pastarųjų metų pastatyta daugiau kaip 1100 mokyklų 360 tūkstančių vietų ir 224 darželiai bei lopšeliai 46 tūkstančių vietų.

Paruošiant šių metų mokslo pradžiai Tarybų Lietuvoje buvo atspausdinta apie 3 milijonus egzempliorių vadovėlių. Sukurta eilė naujų vadovėlių, jų tarpe nauja "Lietuvos TSR istorija". Naujai meniškai apipavydalintas lietuvių kalbos pradžiamokslio vadovėlis "Saulutė", kuris savo iliustracijomis buvo pripažintas kaipo vienas geriausių visoje Tarybų Sąjungoje. Per šiuos mokslo metus naujos dešimtys tūkstančių moksleivių ir studentų užbaigs vidurinį ir aukštąjį mokslą.

4. S. Rasiko 60-metis Lietuvoje

Lietuvos spauda plačiai pažymėjo žinomo Urugvajaus lietuvių pažangaus veikėjo, Urugvajaus Lietuvių Centro pirmininko, "Darbo" redaktoriaus STASIO RASIKO 60 metų sukaktį. Kaip tik šiuo metu S. Rasikas vieši Lietuvoje drauge su Brazilijos, Argentinos ir Urugvajaus lietuvių grupe, atvykusia Tarybų Lietuvos 30-jų metinių proga. Be Vilniaus toji grupė lankėsi Druskininkuose, Kaune ir kai kuriose kitose Lietuvos vietose. S. Rasikas vadovavo pirmajai Urugvajaus lietuvių ekskursijai, kuri aplankė Lietuvą 1956 metais.

5. Mirė seniausias rašytojas —M. ŠIKŠNYS

Šiomis dienomis mirė seniausias iš gyvųjų Lietuvos rašytojas ir mokytojas **Marcelinas Šikšnys.** Jis buvo **Vinco Kudirkos** amžininkas ir pirmuosius savo raštus spausdino "Varpe" ir "Ūkininke". Vienas pirmųjų M. Šikšnio eilėraščių buvo pagal Nekrasovą parašytasis kūrinys, kuris prasideda taip:

Pasakyk, mano mylimas krašte,
Ar vietelė kur yr Lietuvoj,
Kad būt žmones ten galima rasti,
Ką linksmai ir be vargo gyvuoj.

Atsiminti reikia, kad tai buvo rašyta 1895 metais. Jis liūdija apie M. Šikšnio pažangumą tais laikais, kada caro galybė atrodė nepajudinama, o darbo žmonės kentė didžiausią skurdą, išnaudojimą, gyvendami beteisių būklėje.

Vėliau M. Šikšnys pagarsėjo kaipo scenos veikalų autorius. Lietuvių mėgėjų scenoje Lietuvoje , o taip pat Rygoje, kur ilgai gyveno M. Šikšnys, ten mokytojavęs, Peterburge, Odesoje ir kituose lietuvių gyvenamuose centruose plačiai populiarios ir dažnai vaidinamos buvo jo dramos. Tai — "Meilę suardyti—nuodėmę pagimdyti", "Sparnai", "Likimo bausmė", o ypač herojinė tragedija "Pilėnų kunigaikštis". Jos buvo vaidinamos gyvavusių tada dramos mėgėjų draugijų ir ratelių, kada dar nebuvo lietuvių profesinio teatro.

Ilgą ir gražų gyvenimą išgyveno M. Šikšnys. Gimęs 1874 metais, jis dalyvavo naujosios lietuvių literatūros užgimimo laikotarpiu. Išgyvenęs 97 metus, jis susilaukė jos didžio suklestėjimo kaipo Lietuvos Tarybinių Rašytojų sąjungos seniausias narys. Tūkstančiai mokinių mokėsi iš jo parašytų matematiko vadovėlių. Vilniečiai su pagarba mini jį kaipo Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytoją ir ilgametį direktorių. Senąjį šlovingąjį vilnietį priglaudė Vilniaus Rasų kapinių žemelė, kurioji jis ilsisi tarp daugelio įžymių amžininkų.

J. Paliukonis

Vilnius,
1970.VIII.21.

Braddock, Pa.

Rugpiūčio 31 dieną mirė Vladas Klimavičius ir buvo laisvai palaidotas Monangahela kapinėse.

Biskutis iš velionio gyvenimo. Jis buvo gimęs 1892 metais Lietuvoje, Varnagirių kaime, Balkūnų apskrityje, Suvalkijoje. Į Ameriką atvyko 1914 metais ir gavo darbą plieno išdirbystėje ir ten dirbo beveik visą laiką iki išėjo į pensiją. Po pirmojo pasaulinio karo buvo išvykęs į Lietuvą ir ten gyveno šešis mėnesius.

Vladas priklausė APLA, LLD ir LDS. Visą laiką skaitė "Laisvę."

Velionis dideliame liūdesyje paliko pusbrolį Jurgį Urboną Detroite ir kaimyną Vladą Lelių Murrysville, Pa.

Viską Patyręs

Kaimo kapela iš Klaipėdos į Dainų šventę išvyko pati pirmoji, o atvyko kaip tik laiku: mat, netrumpą kelią nuo uostamiesčio iki sostinės muzikantai įveikė arkliais, surengė keletą koncertų pakelui. Vilniuje juos pasitiko šimtai saviveiklininkų, vilniečių, šventės organizatoriai. Jiems klaipėdiečiai ir paskyrė savo pirmąjį koncertą Vilniuje. (A. Tumėno nuotr.)

Sotus alkano nemato...

Kai aš buvau jaunesnis ir akys geriau matė, mylėjau pakeliauti skersai išilgai po Ameriką. Daug įdomių dalykų teko matyt. Bet atidžios nekreipiau į skurdų migruojančio laukų darbininko gyvenimą. Šiandien man tie praeities vaizdai ką kitą reiškia. Lankiausi keletą kartų Floridoj, Californijoj, Iowa ir kitose valstijose. Visur ir viskas buvo įdomu matyt.

Florida yra subtropiška šalis. Čia žydi gėlės ir medžiai žaliuoja per apskritus metus. Maloni saulutė ir ta neužmatoma dangaus mėlynė vilioja kiekvieną turistą. Daugelis lietuvių važiuoja į tą pašlovintą Floridą, kad nereikėtų žiemos šalčių kentėti. Vieni apsigyvena, o kiti paviešėję grįžta į šaltesnį klimatą.

Kiekvienas nuvažiavęs į Floridą nori matyti gražiausias vietas, gražiausius miestus ir gražiausias žmonių sueigas, o apie migruojantį farmų darbininką, kurio rankomis yra vaisiai ir daržovės nurinkti, gai nė nepagalvoja. Migruojančio farmų darbininko gyvenimas yra sunkus ir vargingas. Jis bemokslis, retai kuris yra baigęs pradinę mokyklą. Vaikas yra priverstas palikt mokyklą vos pasiekęs penktą ar šeštą klasę. Žiemos metu, kuomet vaikas turėtų būt mokykloje, turi viską palikt ir eit prie laukų darbo, padėt tėvams, nes vienas tėvas dirbdamas kaip tik gali pats save išmaitinti.

Migruojančių farmų darbininkų JAV yra priskaitoma virš milijono.

Mačiau kaip išrikiuota darbininkų armija renka daržoves nuo laukų. Mačiau kaip netoli Everglades pelkių mechanizuotai daužė ir trupino kietą žemę, paversdami ją į produktingą žemę daržovėms sodinti, o išrikiuotą darbininkų armiją renkant žabarus, akmenis ir tam panašiai už visai mažą dienos darbo atlyginimą.

Netoli tos vietos randasi migruojančių darbininkų gyvenvietė, kur balti ir juodi gyvena.

Važiuojant per Floridą keliu 17-tu įvažiuoji į didžiausius orendžių sodus, kur galo ir krašto nesimato. Sodų viduryje randasi didelis restoranas, suvenyrų krautuvė ir aukštas bokštas. Įlipus į tą bokštą, pažvelgus aplink, vaizdas neapsakomai gražus, o tų sodų darbininkų gyvenimas neapsakomai sunkus.

Man būnant Bostone viešbutyje, atsukau televizorių ant "Channel 2." Kalba reporteriai (tai buvo liepos 16-tą) apie Floridos keliaujančius farmų darbininkus. Jie sako: Mes prieinam ir norim pasikalbėt su darbininkais. Užveizda neprileidžia.

Viena iš didžiausių minkštų gėrimų kompanija turi didžiulius orendžių sodus. Čia reporteriai turėjo progą prieit ir pasikalbėt su darbininkais. Užveizda, tą pamatęs, tuoj liepė jiems pasišalint. Bet visgi spėjo surinkt kiek svarbesnių žinių.

Ką reporteriai pasakojo, čia visko negaliu aprašyti. Bet štai keli pavyzdžiai: Orendžių rinkėjas, pririnkdamas per dieną tam tikrą mierą, gauna atlyginimą nuo $7 iki $8. Kad daugiau uždirbti, tai visa šeimyna eina rinkti. Nes tas darbas yra laikinas.

Daržovių laukų darbas irgi toks pat. Netoli Everglades pelkių, ūkininkas turi keletą senų namukų, be jokių patogumų, po du tris kambarius, už kuriuos darbininkas moka $16 nuomą savaitėje, o darbininko alga, paėmus metinį vidurkį, $20 per savaitę.

Tokioj tai padėtyje gyvena migruojanti laukų ir sodų darbininkai, ir galo nemato kaip iš to vargo pakilt.

Reporteriai kvietė Floridos gubernatorių eit pamatyt skurdų darbininkų gyvenimą. Gubernatorius atsisakė, neturįs laiko!

Bronius S.

Phoenix, Arizona

Iš tolimos Arizonos

Baigiame karštą įkyrią vasarą, kuri prasidėjo birželio 15 d. su moksliška aritmetikos proporcija 110 laipsnių fahrenheito karščio, o liepos ir rugpiūčio mėnesiuose pasiekė iki 118 laipsnių. Atėjo rugsėjis su 100 laipsnių.

Penktadienį, rugsėjo 4 d., apie 5:30 val. po pietų horizonte pamatėme didelę pilkai-rusvą dūlkių užklodę ir vėjalis pradėjo stiprėti. Temperatūra pradėjo kristi žemyn, vėjas pradėjo pūsti drūčiau. Mes šokome uždarinėti visas skyles, kad į vidų stubos nepripūstų tonus dulkių. Tie, kurie nespėjo uždaryti visų skylelių, gavo dulkių apie pusę colio ant kilimų, lovų ir t.t. Temperatūra nupuolė iki 70 laipsnių.

Tą povakarį po dūlkių šturmo, užgulė ant visos Arizonos valstijos didelis juodas debesys ir Phoenixe apie 9 val. pradėjo lėtai kristi lietus. O vėliau naktį krito be sustojimo kaip iš vėdro pilte pylė, ir taip tęsėsi visą šeštadienį iki 10 val. vakaro. Išgirdome pranešimą kad paplūdę Getsdale, Glendale, Tempa miestai ir šiaurės rytų Phoenixo miestas.

Galbūt iš karščių, šeši mūsų tautiečiai pateko ligoninėse per šią vasarą. Vienas ligonis tai Leon Conrad, LLD 91 kuopos narys, kuris veikė nuo 1907 metų pažangiąjame judėjime San Franciske su Tom Mooney, Herringtone ir kitur. Jis buvęs Pinkertono gengsterių pašautas. Jam dabar 83 metai amžiaus.

Stanley T. Straukas

Hartford, Conn.

Pereitą savaitgalį pas draugus Šilkus turėjome pasikalbėjimą su drg. S. Večkiu apie bėgančius reikalus, ypatingai apie "Laisvės" rūpesčius su darbo rankomis. Šiandien visur trūksta lavintų darbininkų, o jau nėra nė kalbos, kad jaunas darbininkas eitų dirbti į darbininkišką laikraštį už menką atlyginimą. Tik ačiū pasišventusių žmonių triūsui, kad dar gaunam laikraštį ir džiaugiamės.

Spaudos banketas jau netoli ir jo rengėjai labai stropiai ruošiasi. Užkviestas Laisvės choras su mielu noru apsiėmė duoti puikią meninę programą. Taipgi turėsime ir "gyvos" muzikos, nes apsiėmė mus palinksminti su akordionu (armonika) gerai patyręs jaunas žmogus. Taigi lauksime jūsų visų spalio 11 dieną, 1 val., 157 Hungerford St.

Džiugu girdėti, kad Laisvės choro garbės narys ir nenuilstantis darbuotojas J. Vasil jau laimingai sveiksta po labai rimtos operacijos.

O. Giraitienė randasi poilsio namuose "Wethersfield Manor", Jordan Lane, Wethersfield, Conn. Ją lankyti galima po pietų kasdien.

Linkiu ligoniams pilnai susveikti.

V. K.

Įvairumai

Vienas lenkų dienraščio skaitytojas rašo turįs žmoną, kuri pasiekė pasaulinį tylėjimo rekordą. Praėjus metams po vestuvių, gimus kūdikiui, vyras priekaištavo jai, kodėl ji pagimdė dukrą. Nuo to laiko žmona jam nė žodžio... 24 metus. Per tą laiką gimė dar dvi dukros. Sutuoktiniai susitaikė tik švęsdami sidabrines vestuves.

Pats didžiausias žemėje laivų kapinynas — Gudvino sekluma netoli pietrytinių Anglijos krantų. Klastingas seklumos smėlis nutraukė į dugną ne vieną šimtą laivų.

Norėdamas suliesėti, daugiausia svorio neteko imtininkas Viljamas Kobas. Per 3.5 metų jis neteko 259 kilogramų. Iš pradžių Kobas svėrė 364 kilogramus, o vėliau — tik 105.

Kiekviename jūros vandens lašelyje galima rasti beveik visus Mendelejevo periodinės sistemos elementus. Iš 1 tonos jūros vandens būtų galima gauti kelis kilogramus vario, kobalto, nikelio, švino.

VAKARAI PRIE ŠVENTOSIOS

Žemi debesys slenka iš lėto, —
Nematyti mėlynės dangaus,
Vėjas tyliai siūbuoja krūmokšlius...
Čia Šventoji čiurlent nenustos.
Jos krantai — žalios pievos, pašlaitės,
Gluosnių šakos palinkę žemai,
Kur pavasariais suokia lakštutės
Ir gegutės kukuoja linksmai.
Bitės dūzgia tarp pievų gėlynų,
Žiogai čirškia žalioj lapijoj,
Griežlės griežia lomoj tarp nendrynų,
Rodos kviečia piovėjus šienaut.
Žemi debesys slenka iš lėto,
Širmas rūkas nuo pievų pakils.
Mėnesienoj lakštutės ant gluosnio
Visą naktį čiulbės — nenurims.

K. Žakavičienė

Kaunas, 1970 V 23

A. Petrika

Teroras mūsų sostinėje

Mūsų šalies sostinė, Washingtonas, ištaigingiausias miestas Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ten sukoncentruota vieni gražiausių pastatų. Ten Baltieji Rūmai, Kongreso Rūmai, Pentagonas, įvairūs valdiniai pastatai, centrinės vyriausybės įstaigos, muziejai, meno galerijos, paminklai, bažnyčios ir t. t. Washingtone, ar jo priemiesčiuose, gyvena aukštieji valdžios pareigūnai, žymūs visuomenininkai, intelektualai, politikai, milijonieriai bei jų satelitai ir visokie aferistai - raketieriai. Auksas, deimantai, perlai ir kitokia prabanga — ten žydėte žydi!

Tai oficialusis Washingtonas, kurį mato diplomatai ir turistai. Tačiau yra ir kitas Washingtonas, tai laužynai, ghetas, purvinas, prišiūkšlintas, tamsus, išdaužytais bei lentomis užkaltais langais, išlaužytomis durimis, šlykštus pažiūrėti miestas. Ten gyvena varguomenė, daugiausia negrai bei kitokie nelavinti juodadarbiai ir bedarbiai. Mieste yra 800,000 gyventojų, jų tarpe apie 75% negrų, daugiausia neturtingų, neraštingų, atvykusių išpietinių valstijų, pabėgusių nuo rasinės diskriminacijos žmonių. Prieš 20 metų ten buvo negrų tik 36%, bet paskutinių kelių metų pietinė emigracija pakeitė Washingtono veidą. Dauguma jų nedirba, turi daug vaikų, gyvena iš gaunamos miesto šalpos, o tai nedaug. Prieš kelis metus rasinių riaušių poveikyje, sugriauta ar sudeginta daug lūšnynų. Kai kurie atstatyti, o kai kur dar ir dabar stūkso seni degėsiai. Net ir naujųjų butų žemutiniojo aukšto langai išdaužyti arba lentomis užkalti, niekas juose negyvena, bijo pasikartotinių įsiveržimų.

Mūsų krašto puošniojoje sostinėje vargo ir visokių kriminalysčių **daugiau,** negu kuriame kitame pasaulio mieste. Tuo požiūriu, tai rekordinis miestas! Ten žmonės vakare bijo iš buto išeiti. Eina tik tokie, kurie turi apsaugą, kuriuos lydi policininkas ar samdytas ginkluotas sargas. Net rinkliavą bažnyčiose, pamaldų metu, saugo policija. Miesto gyventojų dalis ginkluoti. Yra 105,000 įregistruotų paruoštų šautuvų, o kita tiek neįregistruotų; daug jų kriminalistų rankose. Diplomatų ir svečių apsaugai skiriami specialūs policijos kadrai. Mieste yra 5,100 policininkų, ir tai dar maža.

Kriminaliniai nusikaltimai, kaip parodo ši lentelė, smarkiai auga:

	1966 m.	1969 m.
Žmogžudystės	144	286
Moterų išprievartavimai	134	336
Smulkios vagystės	3,703	12,423
Užpuolimai	3,177	3,621
Namų išplėšimai	10,267	22,992
Stambios vagystės	5,261	11,548
Automobilių pavogta	6,565	11,366

Kas blogiausia, tai kad policija sugauna tik apie 18% kriminalistų, kiti pasislepia.

Mieste tūkstančiai narkomanų, kuriems kasdien reikia 35-50 dolerių vertės heroino, kokaino, LSD ar kitų narkotikų. Narkomanai plėšia baltus ir juodus. Tiksliau sakant, tarp apiplėštųjų yra **daugiau** juodų žmonių, negu baltų (nes jų daugiau yra). Plėšikai "rasinės diskriminacijos" nepripažįsta! Daugelis pasiturinčiųjų gyventojų, baltų ir juodų, keliasi į pamiesčius, kur saugiau gyventi. Tas mažina miesto pajamas ir skurdina miestą.

Dėl butų bei darbų stokos, daugiausia kalta miesto administracija. Mat, Washingtonas, **vienintelis miestas** Jungtinėse Amerikos Valstijose, kurio gyventojai neturi balsavimo teisės, negali rinktis sau valdžią. Visą miesto valdžios aparatą **skiria** kongresinė komisija, sudaryta daugiausia iš pietinės srities kongresmanų. Mat, miesto gyventojų dauguma negrai, tad Kongresas bijo, kad jie neišsirinktų vienų negrų į miesto pareigūnus. Gi Kongreso komisijos skirtieji valdininkai miesto gyventojų reikalų nepaiso, jais nesirūpina, jie tik pataikauja savo skyrėjams. Dėlto ir susidaro tokia netvarka, kurioje kriminalistai valdo gatves!

Tai va, kokia mūsų sostinė!

SUSITIKIMAS

(Vieno bičiulio pasakojimas)

Pažinau aš vieną sykį
Nuostabią kiaulių šėrikę.
Mergina — iš pieno plaukus —
Švelniai glostė mano plaukus.
Ji kvatodavo be galo —
Klausant jos, širdis man sąlo.
O jau rankų paspaudimai! —
Net dabar delnai kaist ima...

— — — — — — — — — — — — — — — —

Pagalvojus, širdį gelia —
Perbėgo katė per kelią.
Atvažiavo į kolūkį
Dėdė jos gerai nutukęs...
— Kur matyta, tokį grožį
Kaime slėpt! — jisai išdrožė.
—Atvažiuok miestan bent metam,—
Būsi ponia — kokių reta!..
Taip ją kalbino kasdieną,
Sriūbčiodamas riebų pieną.
Nuo tokių šnektų mergelei
Sukosi suvis galvelė.
Mintys blaškė ją lyg pūką
Ir, galvelei apsisukus,
Greitai paskui dėdę savo
Ji į miestą iškeliavo.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Neseniai buvau sutikęs
Meilę buvusią — šėrikę.
Ji verkšleno, prisiminus
Pamiškės minkštus kemsynus...
Veidas nuostabus — sunykęs;
Tik iš viso grožio likę
Akys — lyg dangaus mėlynė...
(Priedas: vyro piniginė!)

Augustas Tamaliūnas

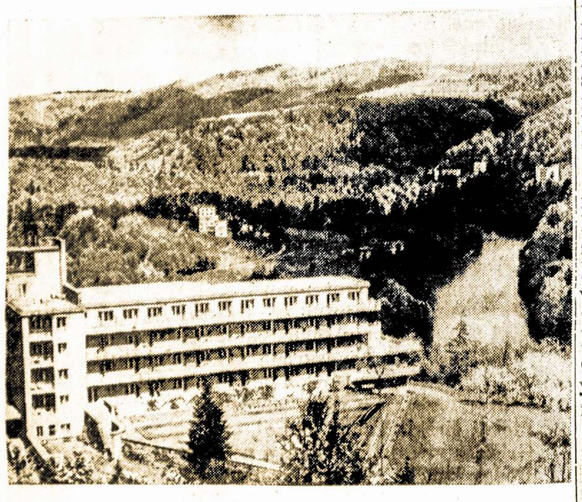

Lenkijos Tatruose, Krokuvos vaivadijos pietuose, yra daug sanatorijų, poilsio namų, viešbučių ir turistinių bazių. Čia atostogauja ir gydosi Lenkijos Liaudies Respublikos gyventojai ir užsieniečiai.

Nuotraukoje: "Viktorijos" viešbutis Zegistovo-Zdrojaus miestelyje.

San Francisco, Cal.

Moterų Teisių Jubiliejus

Rugjiūčio 26 dieną, be abejo, po visą mūsų plačią šalį pažangios moterys sujudo atžymėti 50 metų balsavimo teisių jubiliejų ir pareikalauti pilnesnių, geresnių ir lygių teisių su vyrais.

San Francisco mieste ir jo apylinkėje buvo suruošta ir bus ruošiami masiniai mitingai tam tikslui.. Rugpiūčio 26-os San Francisco miesto centre Union aikštė prisipildė jaunesniais žmonėmis ir daugumoje jaunomis moterimis. Programa tęsėsi tris valandas su kalbomis ir menine programa. Kalbėtojų buvo daug ir iš įvairių darbo bei profesijos sričių. Kalbėtojos dėstė moterų išnaudojimą ir ragino jas reikalauti lygių teisių su vyrais darbe, lygių teisių už darbo atlyginimą ir lygių teisių moksle ir t. t.

Jaunų dailių moterų skardūs balsai sklido per garsiakalbius į miesto centro puošnias krautuves ir puošnius viešbučius. Kalbėtojos ryžtingai ragino visas moteris, kad jos šiandien paliktų savo darbavietes ir pareikalautų sau lygių teisių darbe, nes jos sakė, kad moteris už tą patį darbą, kaip vyro, visada gaunanti mažesnį atlyginimą.

Prie to, kalbėtojos ragino moteris bei motinas reikalauti savo vaikams priežiūros centrų veltui, reikalauti aborcijoms operacijų veltui. Statistika rodo, kad tūkstančiai moterų miršta kas metai nuo nelegalių operacijų. **Iš jų 80 proc. yra juodveidės ir rudaodės moterys.**

Akmens Sala Alcatraz

Jau 9 mėnesiai sukako, kai indėnai užėmė šį buvusį Alcatraz salos gan pasižymėjusį kalėjimą. Jie teigia, kad jie pilnai pasiryžę iki vienam žūti negu jie apleis šią akmens salą. Jie sako, kad jie ryžtasi čia sukurti indėnams kultūros vietovę, ir ši sala turinti pasilikti indėnų simboliu. Deja, gandai skleidžiasi, kad federalinė valdžia juos pašalins. Kaip šis dalykas baigsis, tik, žinoma, ateitis parodys.

Iš Detroito grįžo mūsų mielos Ksavera Karosienė ir Valė Sutkienė. Jos grįžo pilnai patenkintos ir parsivežė daug šiltų, įdomių įspūdžių iš buvusių LDS seimo ir LLD suvažiavimo, kuriuose abi atstovavo Kaliforniją. Prie to, jos gavo puikią progą pasiekti Chicagą ir dalyvauti "Vilnies" piknike ir paviešėti porą dienų svetingoje Chicagoje. Taipgi teko nugirsti, kad grįžo į namus oaklandiškiai Ignas Kamarauskas su žmona Martha iš įspūdingos viešnagės po Lietuvą. Be abejo, grįžusieji pateiks savo patyrimus, įspūdžius patys. Mes džiaugiamės sulaukę juos grįžusius sveikus ir pilnus šiltų įspūdžių.

Pirmesnėje savo korespondencijoje prisiminiau apie Juozą Karosą, kuris su jo dukros vyru inžinierium Eugenijum Staneliu iš New Jersey praleido dvi savaites nuostabioje Alaskoje. Juozas su entuziazmu pasakojo, kad jiems teko su lėktuvu skristi net **"Over Arctic Circle"** ir ne per toliausiai nuo **Sibiro.** Abu vyrus Alaskos nuostabūs gamtovaizdžiai giliai sužavėjo. Tik Juozas priminė, kad Alaskoje viešbučiai ir valgis viršija mūsų prabangoje.

L—ma

Sunbury, Pa. — Gaisras padarė nemažai nuostolių 94 metų kalėjimui.

Lihue, Hawaii. — Kauai saloje mažiau kaip 70 procentų šeimų turi televizorius.

Scranton, Pa.

Liūdnas įvykis dėjosi dviejose lietuvių šeimose.

Antanas Spūdis piovė kieme žolę, atėjo į namus ir, praėjęs pro savo žmoną, nieko nesakęs, kitame kambaryje atsisėdo. Jo žmona, neišgirdus iš jo jokio žodžio, nusistebėjo ir po kelių minučių nuėjus jo pažiūrėti, rado jį sėdintį kėdėje užversta galva į užpakalį. Kuomet ji nustebusi palytėjo jo galvą, jo galva bejėgiai nusviro ant krūtinės. Pašauktas ambulansas, kuris jį nuvežė į ligoninę, o iš ten atėjo žinia, kad Antanas mirė dėlei širdies priepuolio.

Toji pritrenkianti žinia pasiekė ir Antano seserį Eleną Katilius, kuri pribuvo pas savo brolio žmoną tik pora valandų vėliau. Radus ją gailiai raudančią, staptelėjo prie jos ir pataręs neraudoti dėl mirties savo vyro, bet daboti savo sveikatą. Tai pasakius ji nuėjo į kitą kambarį ir atsisėdo.

Po keleto minučių namiškiai nuėjo į tą kambarį, kur ji sėdėjo, ir rado ją tokioje pat pozicijoje kaip ir jos brolį: nusvirusia galva ir jau nebegyvą.

Ir taip bėgyje dviejų valandų brolis ir sesuo išsiskyrė iš gyvųjų tarpo.

Antano Spūdžio žmonos sesuo yra pažangietė Ellė Sakevičiukė. Užuojauta mirusių artimiesiems.

-:- -:- -:-

Jau per ilgą laiką nieko neteko girdėti apie padėtį draugo Igno Klevinsko, kuris su suparalyžiuota kairiąja puse jau arti dvieji metai kankinasi Veteranų ligoninėje, Wilkes - Barre, Pa. Nesant arti (apie 18 mylių) ir neturint automašinų ir likusieji draugai ir draugės negali jo aplankyti. Liūdna ir apgailėtina jo padėtis, ir labai nemalonu, kad ir keletas likusių jo draugų negali jo aplankyti. O sunegalėjusių yra gana daug. Nors jie nėra ligoninėse, bet po priežiūra savo artimųjų.

Laimingesni tie, kuriems nereikia pasiduoti į ligonines, nes kai jos "apsidirba" su į jas patekusiais ligoniais, tai, kaip sakoma, pasilieka tik jų "nagučiai ir ragučiai."

-:- -:- -:-

Šios apylinkės gyventojai "susilaukė naują dovaną." Gavome pranešimą, kad pienas pabrangsta pusantro cento. Pieninių savininkai aiškina, kad jie nedaug pakėlė mokestį. Girdi, kitur pienas pabrango net dviem centais už kvortą. Ir taip viskas kyla į "padebesius."

K. G.

Miami, Fla.

Banketas ir koncertas

Rugsėjo 20-ta jau arti — tradicinis banketas ir koncertas mūsų spaudos paramai. Programoje Aido choras, solistai, duetai. Bet dar daugiau — Birutė Ramoškaitė, neseniai grįžusi iš Lietuvos, kur ji dalyvavo Dainų šventėje ir dainavo. Šiame koncerte ji dainuos solo, ji pasakys savo įspūdžius, įgytus pirmu kartu aplankius savo tėvų šalį, jos didingą Dainų iškilmę. Bus parodyta ir nuotraukų iš Lietuvos.

Tai visa įvyks Lietuvių Socialio Klubo salėje, 2610 N.W. 119th St., Miami, Fla. Būkite laiku, pietūs 12:30 dieną, koncertas kiek vėliau.

Kviečia—
LLD kuopa, LSK ir Aido choras

Pnom Penh. — Kambodijos militarinis teismas nuteisė sušaudyti kapitoną T. Saravaną už bendradarbiavimą su partizanais.

Bridgeport, Conn.

Iš LDS 74-os kuopos susirinkimo

LDS 74 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyko rugsėjo 6 d. Šiame susirinkime dalyvavo du LDS Centro Valdybos nariai: Jonas Siurba ir Amelia Juškevičienė.

Kuopos valdyba juos pakvietė atvykti į kuopos susirinkimą ir pagelbėti kuopai išsirinkti naują finansų sekretorių ir taipgi pasitarti su kuopos nariais apie kitus kuopos reikalus, kurie susidarė po draugo J. Mockaičio mirties.

Kuopos finansų sekretorium išrinktas Antanas Marozas. Kadangi šiame susirinkime buvo narių, kurie norėjo pasimokėti duokles, tai jis ir priėmė jų narinius mokesčius.

Staiga mirus draugui Mockaičiui, tūlais kuopos reikalais susidarė neaiškumo. Mat, jis vedė reikalus taip, kaip jam atrodė geriau. Jis mūsų kuopoje ėjo net tris pareigas: finansų sekretoriaus, iždininko ir organizatoriaus. Tokiu būdu po jo mirties susidarė reikalas sutvarkyti finansinius ir kitus reikalus. Bet, kaip atrodo, viskas bus sutvarkyta, kaip reikia. Ateityje reiktų taip vesti kuopos reikalus, kad vienam nariui nebūtų pavesta eiti keletą pareigų kuopos valdyboje.

J. Stružauskas

Šunų mėsa — brangiausia

Manila. — Kai kuriuose Filipinų provincijose žmonės skaniai valgo šunų mėsą. Todėl šunu mėsos kainos ten aukštesnės už kitos mėsos kainas.

Rangoon, Burma. — 90 darbininkų, dirbančių prie tilto statybos, nuskendo pakilus didelei audrai.

Kuo daugiausia parengimų "Laisvės" paramai.

WORCESTER, MASS.

PIKNIKAS

Ruošia LLD 7-a Apskritis "Laisvės" prenumeratų vajaus atidarymui

Sekmadienį, Rugsėjo-Sept. 20 dieną

J. Sabaliauskas

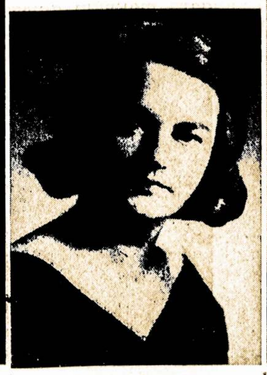

Irene Janulis

Al Dupsha

OLYMPIA PARK SHREWWSBURY, MASS.
PRADŽIA 11 VAL. RYTO

Programoje dalyvauja vietinis AIDO CHORAS, vadovybėje Al Dupšo.
Taipgi Choro solistai—J. SABALIAUSKAS, IRENE JANULIS ir pats AL DUPŠA

Kviečiame visus lietuvius iš Naujosios Anglijos apylinkės dalyvauti. Su dainomis pradėsime "Laisvės" vajų, kad jis būtų sėkmingas. Bus ir iš "Laisvės" kolektyvo marys.

—Rengėjai

LLD reikalai

PRANEŠIMAS

Lietuvių Literatūros Draugijos Suvažiavimui rugpiūčio 20 d. Detroit, Mich.

Brangūs suvažiavimo dalyviai:

Apgailiu, kad, padėčiai susidejus, negaliu dalyvauti su Jumis. Visi kartu galėtume svarstyti tolesnius LLD ateities reikalus. Gerai suprantu, kaip kiekvienas suvažiavimo dalyvis, pažvelgęs į ilgų metų LLD nuveiktus darbus, jaučia savo širdy pasitenkinimą, kad ir jis buvo vienu iš tų vienetų, kurie nuolat puoselėjo LLD reikalus.

Per eilę paskutiniųjų metų mirtis pusėtinai išretino mūsų narių eiles. Daugelyje kolonijų kuopų veikla žymiai sulėtėjo, bet, sulyg išgale, darbas tęsiamas savųjų tarpe.

Kaip žinoma, LLD buvo suorganizuota Pirmojo Pasaulinio karo sūkuriuose. Per daugiau kaip pusšimtį metų mes buvome liudytojais, kaip pasauliniu mastu gyvenimas visur keičiasi, liaudies kovos aštrėja. Kada LLD buvo suorganizuota, Amerikos darbininkai dar kovojo už aštuonių valandų darbo dieną, už darbo unijų pripažinimą, už žmoniškesnį elgesį su darbininkais įmonėse. Dabar jaunajai kartai tokie reikalavimai žinomi tiktai vartant istorijos lapus.

Mes esame liūdininkais, kaip nuo įsikūrimo pirmutinės socialistiniais pagrindais tvarkomos valstybės—Tarybų Sąjungos — pažangaus judėjimo atsakomybė daug pasikeitė. Atsiminkime, kaip sutartinai kapitalistinio pasaulio gynėjai naudojo visokias niekšystes prieš darbo žmonių tvarkomą šalį. Sunkiose kovose kartais kai kurie,net patys to judėjimo vadai buvo abejingi. Pareikalavo daug aukų, ėmė laiko iki šalyje patys išauklėjo savo mokslininkus, įvairius technikus, specialistus, ir įrodė kaip pati liaudis gali tvarkyti savo šalies gyvenimą. Visi sunkumai, visos skerspainės buvo nugalėtos.

Lietuvos gyvenimas visada buvo mums arti prie širdies. Kada Lietuvoje įsikūrė Tarybų valdžia, mes džiaugėmės. Sunkiose mūsų brolių gyvenimo dienose, karo ir pokario metu, mes kartu su jais liūdėjome. Nebuvo mūsų Draugijos nario, kuris savo kolonijos ribose nebūtų rūpinęsis ištiesti pagalbos ranką Lietuvos žmonėms, lygiai jie rūpinosi Amerikos reikalais kovoje prieš fašistų nuožmumus.

Pokario metu, reakcijai sustiprėjus, atsirado mums naujų problemų. Mums teko susitikti su naujo tipo tėvynainiais, kurie, netekę hitlerinės globos Lietuvoje, visaip tramdė mūsų parengimus, mūsų spaudą, mūsų organizaciją. Daugelyje atvejų net fiziškai puolė atskirus asmenis. Dabar netenka aiškinti, kurie laimėjo.

LLD pirmieji puoselėtojai permatė, jog aštriausias ginklas kovoje yra klasinė sąmonė, kad liaudies švietimas randasi pačių darbininkų rankose. Tokį mostą jie iškėlė pat pradžioje. Pavyzdžiui, LLD pirmutinis leidinys buvo Kirkpatriko veikalas "Karas—Kodėl?" Per visą suvirš pusšimtį metų LLD nuo pasibrėžto principo nenukrypo. Mūsų Draugijos nariai jau išsidalijo daugiau kaip 80 įvairiomis temomis knygų. Draugijos leidžiamas žurnalas "Šviesa," kaip ir knygos, atliko labai svarbią uždaviniai lietuvių išeivijos tarpe, padėjo darbo žmonėms kovoje už gražesnį gyvenimą.

Dauguma LLD narių jau yra pasiekę vėlyvą amžių. Yra narių, kurie mano, jog tolesnis knygų leidimas, ypač kada lengvai galima gauti gerų knygų iš Lietuvos, galima likviduoti, jog Draugija galėtų pasitenkinti tiktai žurnalo išleidimu. Nepamirškime, kad LLD eilėse yra nemažai jaunesnio amžiaus narių. Nemaža dalis narių ima anglų kalba knygas.

Sprendžiu, kad mieli Suvažiavimo dalyviai rūpestingai ieškos būdų tolesniam darbo tęsimui, kad Lietuvių Literatūros Draugijos vardas ir kilnūs jos darbai būtų pagarbiai minimi ir ateityje.

Draugiškai,
K. Petrikienė
LLD Pirmininkė

PREGRESAS

Perskaičius "Juodąjį Kraują"

Vos paėmus knygą į rankas, staigiai patraukia akies žvilgsnį netinkama knygai antraštė (knygos užvadinimas). Ir knygą toliau skaitant, tenka užsimastyti, kad toks gabus žurnalistas nesistengė išgalvoti kokį tinkamesnį, patraukesnį pavadinimą savo puikiam veikalui. Skaitytojai žino, kad patraukli knygai antraštė yra svarbi ir reikšminga, priduoda veikalui malonesnį skonį. Bet gal kai kas pasakys, kad visa svarba glūdi knygos turinyje, o ne antraštėje. Tas tiesa. Antai, dar tik neseniai LLD išleistoje knygoje, parašytoje J. Gasiūno, antraštė "Mano dešimtmečiai Amerikoje" irgi nepatraukli, bet, Michalinos Meškauskienės, knygos "Žvelgiu į tolius" pavadinimas jau skamba daug patraukliau skaitytojui.

Tačiau bendrai susumavus, Alberto Laurinčiuko veikalas, "Juodasis kraujas" yra labai įdomus. Ryškiai nušviečia Afrikos juodosios pavergtos liaudies kultūrą, meną ir ekonomiką. Gerbiamas autorius, keliaudamas po tą milžinišką Afrikos kontinentą, akyliai žvalgėsi, stebėdamas kiekvieną kalvą, upes ežerus, džiungles, paukščius ir žvėris. Nuo jo akylos akies niekas nepasislėpė... Autorius nuodugniai ištyrė kolonistų pavergtosios liaudies praeitį ir šiuometinės laisvėjančios liaudies buitį. Iš milžiniškų Afrikos plotų jau išdygo, ir dar tebedygsta, didelės ir mažos valstybės ir valstybėlės. Vienos jau laisvos, arba pusiau laisvos, o kitos tautos dar tebėra pavergtos tarptautinio imperializmo.

Ir kai kur aštri kova tebesitęsia už pilną liaudies išsilaisvinimą iš baltųjų kolonizatorių. Ir kiek daug tų valstybių, pasivadinusių skirtingais vardais, kad kai kurių nesu girdėjęs niekur viešumoje...

Būdinga ir tas, kad autorius, važinėdamas traukiniais, apsistojęs viešbučiuose, visuomet kalbėdamas su svetimtaučiais, rinkdavo medžiagą savo knygai iš įdomių pokalbių...

Knyga "Juodasis kraujas" tai žinių šaltinis. Dalinai moksliška. Kiekvienas skaitytojas gali žymiai patobulinti savo žinyną.

Ludington, Mich.

Mėlynoji padangė

Čia klimatas viliojantis, gamta švari, miškai ir sodai kalbasi su didžiuoju Lake Michigan ežeru. Šiais vėlyvos vasaros mėnesiais čia visi doroja darbo vaisius. Sodininkas gėrisi raudonais obuoliais, juos ragauja ir svečiui siūlo priimti... Jis tikras, kad svečias ras daug gražių žodžių patvirtinti vaisiaus skoniui ir grožiui.

Ūkininkas ne veltui skubėjo įdėti į dirvožemį kukurūzų sėklas. Jie jau išaugę aukščiau jo galvos. Jis turi žiūrėti į viršų, ištiesdamas savo kaklą, ir stebėti, kaip jie visi siūbuoja, kalbasi su vakarų vėjo srove. Ši vasara visiems buvo motiniška, visiems gausiai atsilyginta už įdėtą prakaitą.

Tiesa, tai ne viskas, ką Michigane galima surasti. Michiganas savo ribomis laiko prirėmęs net 4 ežerus, kuo negalėtų pasigirti nė viena kita valstija. Jis galėtų vadintis turistų kraštu, galėtų vadintis švaraus vandens šaltiniu. Tokiu buvo ir tokiu bus, nes ežerai ir miškai nesikelia iš vienos vietos į kitą, o prie jų žmogus jaučiasi laimingas.

Arti šio gražaus miesto dvi didžiulės elektros kompanijos — Consumers Power ir Detroit Edison — pasirinko ruošti didelius rezervuarus, kelti vandenį iš Lake Michigan ežero į tarpkalnes. Vietomis kasa, vietomis užpildo tarpkalnes, sujungia kalnus 370 pėdų aukščiau ežero paviršiaus ir varys vandenį šešiomis turbinomis-pumpomis, kiekviena po 33,000,000 galionų į minutę. Tas rezervuaras sutalpins nuo 27,000,000 iki 17,500,000,000 galionų vandens.

Tas vanduo bus leidžiamas žemyn į ežerą ir gamins 1,872,000 kilovatų jėgos elektrą. Tai bus skirtumas toks, kad dženeratorius varys ne koks tai vandenpuolis-krioklys, kaip Niagara Falls, arba aliejaus ar anglies kaitra, o žmogaus sugalvotas ir sukurtas vandenpuolis. Vanduo semiamas iš ežero ir atgal į ežerą leidžiamas, niekam išlaidų nedarydamas, tarnaus apylinkėms — duos šviesą, jėgą ir šilumą! O kadangi tos pačios turbinos leis vandenį ir žemyn, tai jokios pridedamos jėgos ir išlaidų nereikės. Sakoma, kad tas projektas lėšuos ne mažiau $200,000,000 ir bus baigtas 1973 metais.

Sakoma, kad tai bus tik vienas toks ir didžiausias dženeratorius, kuris gamins tiek elektros pagal tokį planą visame pasaulyje. Ar tas pakeis turistų miestą Ludingtoną? Ar pakenks Michigano grožiui? Ne, o tik praturtins šią visą apylinkę. Michigan valstija dar pakops aukštyn vienu laiptu. Mažiau reikės kirsti miško šilumai, o gal nereikės ir balaną deginti... bus elektros lemputė.

JPM

Washingtonas.— Kongresas nutarė pakelti algas 850 federalinių darbininkų, kuriems teks išmokėti 230 milijonų dolerių į metus.

Bostonas. — Plėšikas pasigrobė 3 milijonų dolerių vertės aukso ir kitų brangenybių iš Shreve Crump & Low kompanijos.

Washingtonas. — Nixono administracija sutiko pasiųsti Izraeliui dar 18 naujų militarinių lėktuvų F4 Phantom rūšies.

Kauniečiai gražiai pažymėjo vasaros pradžios — Rasos — šventę. M. Ogajaus nuotraukoje — šventės vaizdas.

Philadelphia, Pa.

"Triukšmavo" laisvėjančios moterys

Kaip kituose miestuose, taip ir mūsų didmiestyje, rugpiūčio 26 d. moterys nerimo, jos sukėlė nemažą triukšmą prieš vyrus ir bendrai prieš įstatymų leidėjus, reikalaudamos sau lygybės su vyrais, nes ligi šiol daugelyje atvejų jos buvo traktuojamos kaip žemesnės rūšies sutvėrimai. Moterys būdavo (ir dabar yra) žeminamos knygvedystėje, raštinėse, fabrikuose ir kitur, kaip kokios antraeilės pilietės.

Nepaisant, kaip prieš pusšimtį metų moterys sufragistės sunkiai išsikovojo balsavimo teises politiniuose valdžios rinkimuose ir tos teisės buvo pripažintos šalies Konstitucijos priedu, tačiau balsavimo teisės dar nesuteikė moterims lygios teisės su vyrais bendrame visuomeniniame gyvenime... Todėl moterys, jausdamos skaudžiai vyrų nuskriaustomis, organizuotai susirikiavo, susibūriavo ir gatvėmis žygiuodamos aukštai iškeltuose transparentuose ryškiai pareišką savo reikalavimus su šūkiu: "Mes reikalaujame lygių teisių su vyrais!"

Jos dainuoja išsilaisvinimo dainas. Jos reikalauja legalizuoti nemokamas aborcijas. Jos reikalauja valdančiosios klasės pareigūnų įsteigti kūdikių priežiūros darželius industriniuose centruose, kur dirbančios motinos, eidamos į darbą, galėtų saugiai palikti savo vaikus, nes samdymas vaikų prižiūrėtojų labai brangiai kainuoja. (Šį pavyzdį moterys ima iš socialistinių kraštų.)

Aš nuoširdžiai pritariu ir kiek išgalėdamas remiu, mūsų sesių išsilaisvinimo reikalavimus.

Bet kuomet ir mano žmonelė, stebėdama moterų demonstraciją, aukštai nosį užrietė, man nepatiko. Jinai pakeltu balsu, tartum valdiškai, sako: Dabar ir tu eik namo ir pasigamink sau valgį, išsiskalbk sau baltinius, išsivalyk kambarius ir t. t. Aš tau daugiau nevergausiu! Matai kas darosi? Visos moterys jau laisvinasi. Aš, kaip kokia kvailė, per pusšimtį metų virtuvėje viralų garus gėriau ir kvėpavau. Kartais net galva svaigo ir koktu pasidarydavo... Tu pareidavai iš darbavietės, tuojau sau atsisėsdavai patogiame fotelyje ir skaitydavai knygą ar laikraštį. Arba šiaip sau ramiai snūduriuodavai. O mano darbai niekados nepasibaigia. Poilsio man nėra.

Nekantriai klausiausi žmonos litanijos ir galvojau, kad lazda turi du galus. Po moterų triukšmingos demonstracijos už poros dienų užėjo audringas lietus. Pastebėjau, kad mano stubos stogas prakiuro ir vanduo liejasi ant lovos. Aš, atnešęs didelę skardinę smalinių tepalų, švelniu balsu pratariau žmonai:

— Tu lygi namo savininkė, kaip ir aš, tai nors kartą lipk ant stogo ir užlipdyk skyles. Nelaukime iki kitas lietus ateis.

Mano žmonelės veidas piktai susiraukė, ir jinai prapliupo:

— Stogus taisyti tai ne moterų darbas. Eik ir užsitaisyk.

Už savaitės darželyje sugriuvo tvora. Aš ir vėl savo žmonai gražiuoju sakau:

— Dūšiuk, eik į daržėlį įkask į žemę trejetą stulpiukų ir apkalk lentomis.

Žmona suriko:

— Ar tu pasiutai! Tokius darbus moteriai duoti! Čia nešposai, tai ne moterų darbas.

— Tai nors eik į miegamąjį kambarį ir dažais užtepk lietaus sugadintas lubas, o aš tuo laiku patarkuosiu bulvių ir iškepsiu skanių blynų.

— Eik sau ir tepliok kambario lubas, o man virtuvėje prie pečiaus nesiterliok su blynais, — atsikirto žmona.

O aš, jau netekęs kontrybės, jai sakau:

— Tai koks čia po velniais moterų laisvinimasis nuo vyrų vergijos, kad paskui pasidarote sunkiai besukalbamos?! **Rep.**

Montello, Mass.

LLD 6 kuopos ir Moterų Apšvietos klubo susirinkimas įvyko rugsėjo 6 d. Lietuvių Taut. Namo kambariuose.

Iš raporto apie praeitą pikniką, kuris atsibuvo rugpiūčio 9 d. Ustupų sode, pasirodo, kad visapusiai buvo sėkmingas. Raportas priimtas su pagyrimu komisijos.

Kalbėjome apie rudeninį pikniką po stogu, kurį rengs Moterų Sąryšis ir LLD 7 apskritis. Po ilgų diskusijų, nutarta rengti spalio 11 d. Lietuvių Tautiško Namo viršutinėje salėje, Montelloje. Pradžia 12 val. Įėjimas 50c. Į komisiją suruošimui pikniko apsiėmė Anna Markevičienė ir George Shimaitis. Turime pasižadėjimą iš kolonijų draugų, kad jie padės su darbu piknike ir atveš maisto dovanomis.

Susirgo "Laisvės" skaitytoja ir mūsų veikėja M. Gutauskienė, reikėjo šauktis gydytojo. Ji gydosi namie: 571 N. Cary Street, Brocktone.

George Shimaitis

Detroitas. — Mokytojų streikas uždarė visas Detroito priemiesčio Island Park mokyklas. Pikietininkai sako, kad gali būti ilgas streikas. Kontraktas baigėsi liepos 1 d.

HELP WANTED--MALE-FEMALE HELP WANTED--MALE-FEMALE

NEW JERSEY'S LEADING

MERCEDES-BENZ PORSCHE AUDI

Dealership has immediate openings for experienced personnel in these areas:

MERCEDES-BENZ SERVICE ADVISOR
MERCEDES-BENZ/PORSCHE-AUDI MECHANICS
NEW CAR CLEAN-UP MAN
BUILDING MAINTENANCE MAN

We are entering Phase II of our expansion program and offer the following benefits:

Highest salaries in the New York Metropolitan area plus a continuous bonus and incentive program. Complete new facility with the most up to date diagnostic and service equipment in the industry.

— — —

Paid Hospitalization, Major Medical, Life Insurance and Pension plan. Paid uniforms.. Air-Conditioned Cafeteria and Many Other Fringe Benefits.

— — —

If you would like to be part of an organization that believes its employees are the key to success, call MR. ROBERT DOCKERY for an appointment.

PRESTIGE MOTORS

Authorized Mercedes-Benz Porsche/Audi

405 Rte. 17, Paramus, N. J. -:- 265-7800

(65-69)

MAINTENANCE HELPER. Mechanically knowledgeable to assist in heating, ventilating, plumbing and general building maintenance. GROUNDSMEN. Ability to operate medium tractors for grass cutting and snow plowing. Also general grounds maintenance.

CUSTODIANS. Evening shift, Black Seal license desired. The above positions are full time. Paid Hospitalization and major medical. Liberal insurance plan and vacations. Excellent retirement program. Uniforms supplied. Other fringe benefits. Call Mr. B. Wright. 201 257-8300, between 8 and 4.

(61-70)

COUNTER GIRL

Hours 7AM to 2 PM
Mon-Fri.
ALLEN'S DINER
505 Boulevard, E. Paterson, N. J.
201-796-9730

(68-71)

SERVICE MAN. Lift Trucks, Electric. Experienced electric trucks, travel in N. J. Good starting salary, benefits. ASTORLYN JERSEY, Linden, N. J. 201-925-7733.

(67-69)

INSURANCE. Major company wants ambitious girl to do diversified clerical work. Light typing, high school grad or business experience preferred, good company benefits. Springfield, N. J. area. Call Mr. Falcon for appt. bet. 10-2 PM. 201-467-1560. (67-70)

ACCOUNTANT-JR. For internal accounting and audit staff of Plainfield area real estate management and construction Co. Evening student considered. 9 to 5. 5 days, fringe benefits. Call Mr. Markman, 201-755-2401. Plainfield, N. J.

(67-74)

CLERK-TYPIST, must be excellent typist with ability to learn office procedure; co. 3 to 4 months in Newark, near Irvington line, then will move to Springfield; all benefits. Call Mrs. Gold. 201-374-9830.

(67-69)

ENGINEERING ASSISTANT.

College graduate, 2 years experience in Civil or Municipal engineering. Some knowledge of surveying and design of municipal projects. Good fringe benefits. Contact township engineer, 29 Park Ave., rear, Berkeley Heights, N. J. 464-2700 bet. 8:30 and 4 PM. (64-72)

INTERNATIONAL COMPANY

Hiring men and women with sales experience for Management. Good base plus commissions. No outside work required.

Call
Mr. Edd. 201-845-9386

(61-70)

Princeton, N. J. — Gallup Poll surado, kad 56 procentai amerikiečių yra priešingi įstatymams, kurie draudžia susituokti baltiesiems su kitos rasės žmonėmis.

GYDYTOJAS PATARIA

Vaikų nervingumas: ką daryti?

Auginu du vaikus. Vienas ramus, geras vaikas. Kitas nervingas, užsisspyręs. Prašau paaiškinti, kodėl vaikai būna nervingi?

A. V.

Nervingumas gali būti įgimtas ir įgytas. Įgytas dažnai atsiranda nuo išgąsčio, įvairių infekcinių ir kitų susirgimų, nuo nervų sistemos pertempimo. Vaikai, turėję traumų, galvos sutrenkimų, daug sirgę vaikystėje, gali likti silpnų nervų sistemos. Tokiam vaikui sunku prisitaikyti prie naujų gyvenimo sąlygų, ypač pradėjus lankyti vaikų kolektyvus. Nervingi vaikai yra passyvūs, nedrąsūs, nepasitiki savimi, vengia draugų, blogai valgo ir miega.

Nervingumas gali pasireikšti įvairiame amžiuje atskirais nerviniais sutrikimais: isterija, neurastenija, įkyrių būklių neuroze, mikčiojimu, šlapimo nelaikymu ir kitu, taip pat atsiradusiais nereikalingais judesiais atskirose raumenų grupėse, pv., mikčiojimu, nosies šniaukštimu ir kt. .

Neurastenija dažniau atsiranda mokykliniame amamžiuje, ypač tiems vaikams, kurie ir iki mokyklos buvo silpnesnės nervų sistemos. Susidūrę su protiniu apkrovimu, suserga neurastenija. Susirgimas pasireiškia greitu nuovargiu, galvos skausmais ir svaigimu, bloga atmintimi, blogu miegu, širdies plakimu, ranku ir kojų prakaitavimu. Tokio susirgimo atveju reikalinga kreiptis į gydytoją.

Dažniausiai vaikų amžiuje pasitaiko isterija, kuri liaudyje vadinama kaprizais. Tokie vaikai įpratę, kad tėvai vykdytų visus jų reikalavimus. Isterinių priepuolių metu vaikas krinta ant žemės, rėkia, spardosi, pamėlynuoja, tačiau sąmonės nepraranda, tik stebi, kaip į tai reaguoja tėvai. Kartais vaikai gali kaprizytis, būdami labai pavargę, mieguisti, išalkę arba dėl ligos. Šiuo atveju pakanka pašalinti priežastį ir vaikas susitvarko.

Sunkiau pašalinti isteriją, kai ji atsiranda netinkamai auklėjant vaiką šeimoje.

Nereikia niekada pamiršti, kad vaikui labai svarbu gera nuotaika, džiaugsmas. Vaikams, kurie auga draugiškoje šeimoje, kur vyrauja rami aplinka, rūpinamasi vienas kitu, susiformuoja geras charakteris, rečiau pasitaiko nervinių sutrikimų.

Labai svarbu, kad šeimoje vaikas nejaustų pastovaus nervinio įtempimo. Vaikų negalima gąsdinti, nes mažyliai dažniausiai patys bijo visko, kas nauja ir nesuprantama. Iš pradžių tokia baimė yra natūralus reiškinys. Tėvai privalo kantriai ir pastoviai vaiką supažindinti su ji supančia aplinka ir parodyti, kad joje nieko nėra pavojingo.

Negalima su jautriu vaiku grubiai elgtis. Neigiamą įtaką turi grubūs šeimos tarpusavio santykiai, kadangi vaiko nervų sistema yra pastoviai įtempta, jis auga labai jautrus ir nervingas, užsidaręs ir nepasitikintis vyresniais.

Ugdant vaiko charakteryje tokius bruožus, kaip sąžiningumą, drausmingumą, darbštumą, reikalingą ankstyvoje vaikystėje skiepyti aktyvumą. Mamos dažnai mėgsta pačios gydyti nervingus vaikus. Tačiau kiekvienu atveju reikia kreiptis į gydytoją. Jis patars ir padės.

Mieste pasidairius

Mirė marksistas rašytojas ir mokytojas Howard Selsam nuo širdies smūgio. Širdies sunegalėjimą jis jautė keletą metų, bet nuolat buvo užimtas literatiniu darbu.

Dr. Selsam redagavo marksistinį žurnalą "Science & Society", taipgi ruošė spaudai marksistinį veikalą, kuris bus išleistas kitą mėnesį. Jis yra parašęs daug marksistinių knygų, kurių daugelis išversta į keletą kalbų.

Jis gimė 1903 m. birželio 28 d. Harrisburg, Pa. Mirė išvykęs į atostogas.

— — —

10 gaisrinių bombų beveik vienu kartu sprogo Sears, Roebuck departmentinėje krautuvėje Brooklyne.

Prieš keletą mėnesių bomba sprogo toje pačioje krautuvėje. Tuo metu bombos sprogo Macy, Alexander ir Woolworth krautuvėse.

— — —

Kennedy International airporte tik pakilęs lėktuvas nukrito ir užmušė 11 lėktuvo tarnautojų.

— — —

Policijos komisionieriui Leary rezignavus, pasklido plačiai gandai, kad jis pasitraukė iš šios vietos dėl "suokalbio užmušinėti policistus". Apie tai buvo rašyta ir spaudoje.

Majoras Lindsay griežtai atmetė tokius gandus, kurie neturi jokio pagrindo. Lindsay nemato jokio suokalbio policistus žudyti. Tokie gandai esą labai pavojingi.

— — —

Katalikų Medikalinis Centras nupirko iš Miamio universiteto 23,000 visokios rūšies pelių, kurios dabar naudojamos vėžio ligų tyrijimui.

— — —

Šią savaitę Jaunimo Tarybos Agentūra ruošia trijų dienų jaunimo festivalį, kuriame bus svarbiausias klausimas — daugiau darbų jaunimui.

— — —

Pirmadienį atsidarė miesto pradinės mokyklos, kuriose užregistruota 1,140,-575 mokinių. Tai 17,410 daugiau, kaip pereitais metais.

— — —

Darbo Dieną Amalgameitų Siuvėjų Unijos prezidentas Potofsky, 417,000 narių vardu, pasmerkė karą Indokinijoje, ragina ji tuoj baigti. **Rep.**

New Delhis, Indija. — Armijos sunkvežimis nusirito nuo kelio ir užmušė 9 kareivius, sužeidė 10.

Paryžius. — Prancūzijoje mirė 5 žmonės į 10 dienų nuo vapsvų įgėlimo.

St. Petersburgas ir New Yorkas

Susitarę su draugais Alma ir Robertu Bruwer ankstyvą rytą palikome namus. Keliai geri, smagu važiuoti, tik tarpais yra neužbaigto tiesimo 95 kelio. Tada tenka naudoti 301 kelią, kuris yra mažesnis. Matyti daug keliautojų iš šiaurinių valstijų.

Vasaros laiku važiuojant visur pakelėje matėsi daržovių, tabako ir bovelnos plotai. Viskas žaliuoja, net akį veria.

Blogą vaizdą daro prie kelių lūšnelės, kuriose gyvena negrų šeimos ir dirba tose farmose. Daugelyje vietų derlingų žemių srityse baisiose sanitarinėse sąlygose apgyvendintos imigrantų šeimos, atvykukusios iš Meksikos sezoniniams darbams.

Pasiekti New Yorką 1,200 mylių ima dvi dienas. Sugrįžti po poros metų vaizdas nemalonus. Oro poliucija nepaprasta, dangor aižiai paskendę tirštuose dūmuose. Automobilių susikimšimas nesvietiškas. Pasiekti New Yorką 5 val. po pietų ne juokai. Visi skuba iš darbo, nesilaiko eismo taisyklių ir taip, rodos, neliks automobilio šonų. Pasirodo, mes jau nupratę nuo Metropolio greito tempo.

Alma labai troško pasimatyti su jaunų dienų draugais, kurie kadaise gyveno Lawrence, Mass.

Pirmas sustojimas buvo "Laisvės" įstaigoje — pasimatyti su Stepu Večkiu. Visus radome prie savo pareigų. Paskubomis pasidalinus mintimis, atlikus reikalus su administratore L. Kavaliauskaite, jau išeinant įbėga Nelė Ventienė, kuri jau šį vakarą išvyksta į Lietuvą. Palinkėjome jai laimingos kelionės!

Antras sustojimas buvo— aplankyti Oną ir Vincą Čepulius. Alma jaudinasi, po tiek metų nesimačiusi. Nelinksmas pasimatymas. Radome Vincą ligos nukamuotą — gaila žmogaus. Vargsta ir Ona, slaugindama draugą. Tai baisi nelaimė.

Atostogų turėjome tris savaites. Aplankyti visus draugus neįmanoma. Visur bėgome, skubėjome. Draugai surengė sueigėles New Yorke ir Bridgeporte. Esame dėkingi. Malonūs buvo susitikimai, pokalbiai, dainos ir juokai.

Nuvykome dar į New Yorko kalnus pasidžiaugti panorama, tai nepaprastai gražios apylinkės. Čia gyvena keletas lietuvių šeimų. Skundžiasi, kad nepaprastai pabrangusi žemė ir namai, o mokesčiai nesvietiškai iškilę.

Grįždami atgal galvojome, kad klaidos nepadarėme, apsigyvendami Floridoje.

A. A.

Gyvenimiški kuriozai

Praeitą savaitę mudu su žmona ir drg. Budroniais išvažiavome aplankyti bent trejeto šeimų laisviečių. Pirmieji ir toliausiai gyvenantieji buvo J. ir D. Mankauskai, Crown Point, N. Y., prie Champlain ežero. Jie čia įsikūrę gražiai, turi plotą žemės prie ežero (30 akrų), nemažai kotedžių ir dar restoraną su baru. Bet, labai skundėsi, kad biznis sumažėjo iki 70 proc. Mat, valst. valdžios biologai surado, kad Champlain ežeras užnuodytas "gyvuoju sidabru" ir kad žuvys, kokios nebūtų, pavojingos valgyti. Nors žuvauti nedraudžiama, bet žuvininkai išnyko. Tiesa, per keletą dienų, matėme vos porą laivukų - žuvautojų, o seniau desėtkais jų matydavai. O kaltina apylinkės farmerius, sako: farmeriai laikydami per žiemą sėklinius grūdus prideda gyvojo sidabro (kad negestų), o kai pavasarį juos pasėjo, sidabras iš dirvų subėgo į upelius, ir taip tie "nuodai" sidabriniai pateko ežeran, užteršdami vandenį bei žuvis užkrėsmi nuodais.

Pasitaikė kad Juozas Mankauskas rugp. 29 d. atšventė savo 60-ąjį gimtadienį, tad ir mums teko dalyvauti su jo kaimynas toje "storai" žmonos ir sūnaus surengtotoje parėje. Teko, su čia buvusiais penketu lietuvių, sudainuoti Juozui "Ilgiausių Metų". Sutikau čia, mano netolimą iš Lietuvos kaimyną Stanley Dzenkevičių, emigravusį iš Lietuvos 1904 metais. Žmogus senyvas (84 m.) nedidukas, bet įdomus: dar nedėvi akinių, skaito ir rašo, visą laiką išgyvenęs viengungiu, prisimena dar lietuviškų senų dainų "Sėjau rūtą, sėjau mėtą." Prasisiekęs ekonominiai: prie to pat ežero turi sklypą žemės iš 37 akrų, dvejetą gerų karvių, vištų, daržai apsodinti visokiausiomis daržovėmis; ir pats viską apdorojęs, aptvarkęs (aptvėręs). Ir miestely Port Henry turi porą namų (vienas su baru).

Antrą įdomų ir gabų lietuvį sutikome, Praną Dambrauską, gimusį ir augusį Port Henry, geležies mainų apylinkėje. Jo tėvas mainose ir žuvo būdamas tik 38 m. amžiaus, motina taipgi mirė jam jaunam esant, bet jis išaugo, išsimokslino, dabar mokytojauja aukštesnėje mokykloje. O kas įdomiausia, tai kad lietuviškai kalba gerai ir labai su noru, tik kiek dzūkuoja. Mat motina buvo kilusi nuo Alovės. Jis taipgi rekordavo visas mūsų visų išdainuotas dainas, per du vakarus. Sakė, jis gros jas savo mokiniams.

Grįždami į namus sustojome ir nakvojome pas brooklyniečius - maspethiečius S. ir O. Yeremskius, Kingston, N. Y. Jie čia neseniai įsikūrę, bet puikiai. Daržai, daržai net trijose vietose, pilni daržovių. Pomidorų eilės raudonuoja sukritusios ant žemės, paliktos gamtos likimui-trašai, sakė, "neturi kur dėti"; dar pernykščių turinti porą tuzinų sukenuotų kvortų. Taigi, koks likimas tų gražių daržovių! Ir jų mieste krautuvėse, daržovės ypač, brangesnės kaip New Yorke, o pas daržovių augintojus - mėgėjus, jos pūva prie kelmo. Sakiau jiems, kad neverta, tiek daug tomeičių sodinti, o mano sankeleivis P. atsakė: "Jei jiems valdžia subsidijas mokėtų už nesodinimą, tada jie nesodintų".

Sustojome pusvalandžiui ir pas mūsų senąjį gerą laisvietį Williamą Kuliką. Jis pusėtinai energingas, (ir net atrodo kiek "čiuplesnis,) storojasi su savo prieteliu, (gal partneriu) A. Benderiu. Namas jų naujai apkaltas aliuminu, atrodo lyg "sidabrinis". O daržai, sakė, prastesni kaip pernai buvo, labai išdžiūvę, bet augina daug bulvių, burokų (batvinių) ir dar kitokių—neturinčių vardų lietuviškai, daržovių, bet žmogaus valgomų.

Beje, ta pačia proga norėčiau pasisakyti, kad mūsų mieste — New Yorke — daržovių augintojai-mėgėjai išaugina tomeites iki pusantro svaro dydžio, kokių "upsteite" svečiuodamasis nemačiau. Už tai ačiū New Yorko geram klimatui!

J. Lazauskas

IŠVYKO Į FLORIDĄ

"Laisvės" Administratorė L. Kavaliauskaitė išvyko į St. Petersburg, Fla., pas savo sesutę Agnę Jurevičienę. Kartu su ja išvyko ir jos sesutė Helen Kudirkienė, iš Linden, N. J. Tad prašome draugus kituose miestuose turėti kantrybės dėl kvitų. Vietiniams patarnaus Ieva Mizarienė.

Linkime Lilijai gražiai praleisti laiką St. Petersburge ir laimingai sugrįžti į namus. **Rep.**

Moterų Klubo narėms

Visos dalyvaukime pirmame šio sezono Niujorko Lietuvių Moterų klubo susirinkime. Tai bus trečiadienį, rugsėjo 16 d., 6 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Po susirinkimo bus vaišės. Galėsime gražiai pasidalinti vasaros įspūdžiais.

Valdyba

Visam Aido chorui

Mieli Aidiečiai! Po ilgokų atostogų, jau yra būtinas reikalas visiems susirinkti į pirmas pamokas šį penktadienį, rugsėjo 18 d., 8 val. vak., "Laisvės" salėje 102-02 Liberty Ave,. Ozone Park.

Kaip jau yra žinoma, 5 aidiečiai buvo Tarybų Lietuvoje, Dainų ir Šokių festivalyje. Jie visi turės daug įvairaus ir gražaus raportuoti.

Kiekvienas aidietis - aidietė, atsiveskime po naują dainininką - dainininkę. Padarykime pirmas pamokas sėkmingas!

Aido choro pirm. J. G.

Varšuva.—Daktarai skelbia, kad Lenkijoje padidėjo venerinės ligos. Užregistruota sifiliu sergančių 20,-800 žmonių, apie 200,000 į metus suserga gonoreja.

Hong Kongas.—Kinija paskelbė, kad bus sušauktas Nacionalinis Liaudies Kongresas, kuris nebuvo sušauktas per pastaruosius 5 ir pusę metų.

Sveiksta

Laisvietis Jonas Bikulčius buvo nuvykęs į Lietuvą ir ten staiga susirgo dėl sutrikimo šlapinimosi sistemos. Turėjo grįžti namo ir čia tuoj pasiduoti į ligoninę. Džiugu, kad mūsų Jonas po gana sunkios operacijos jau gražiai sveiksta ir bet kurią dieną bus iš ligoninės paleistas.

Linkime draugui Bikulčiui greitai ir pilnai susveikti.

Būtinai įsiamžinkite "Laisvės" 60-mečio albume, kuris jau ruošiamas.

Svarbus priminimas

Ateina ruduo ir su juo mūsų "Laisvės" rudeninis vajus. Niujorkiečiai vajų atidarysime rugsėjo 27 dieną formoje didelio parengimo. Jame pagerbsime "Laisvės" kolektyvo narius, kurie jau sulaukė 80 metų amžiaus. O jų mes turime jau labai gražią grupę. Jais yra šie draugai:

Pranas Buknys
Jonas Barkus
W. W. Baltrušaitis
Mykolas Stakovas
Vincas Venckūnas
W. Keršulis
Petras Šolomskas
Juozas Dainius

Parengimas jų pagerbimui bus formoje didelių pietų su šaunia menine programa. Įvyks Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park. Prasidės 1 val. Baigsis dar su šviesa.

Labai prašome ne tik šio didmiesčio, bet ir visos plačios apylinkės lietuvius dalyvauti. Lauksime svečių ir iš tolimųjų kolonijų. Pasveikinsime šiuos šaunius laisviečius ir palinkėsime jiems dar daug daug šviesių dienų.

Parengimų Kalendorius

Rugsėjo 27 d.

Įvyks LKS B-vės popietė, "Laisvės" salėje. Bus oficialus prenumeratorių vajaus atidarymas ir pagerbimas senų draugų - veteranų veikėjų. Prašome tą dieną įsirašyti į savo kalendorius.

Spalio 4 diena

LDS 46 kuopos 40 metų jubiliejus ir gimtadienio atžymėjimas įvyks Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Spalio 11 d.

Pietūs pas Čiurlius įvyks spalio 11 dieną, 12 valandą, Pattenburg, N. J.

Spalio 11 d.

"Laisvės" naudai rengiami pietūs, 1 val. dieną. 157 Hungerford St., Hartford, Conn. Ruošia L. M. Klubas.

Spalio 25 d.

Sekmadienį, LLD 1 kuopos parengimas Laisvės salėje pagerbimui Rojaus Mizaros, prisiminimui jo 75-mečio.

Lapkričio-Nov. 8 d.

Laikraščio "Laisvės" koncertas. Lenkų salėje, 261 Driggs Avenue, Brooklyn, N. Y.

Lapkričio 15 diena

Lietuvių Literatūros Draugijos 55 metų jubiliejus. Advokatės Stefanijos Masytės filmas — Dainų Festivalis Lietuvoje 1965 m. Rengia LLD 2 apskritis.

"L" Albumo Komisijai ir Direktorių Tarybai

Albumo Komisijos posėdis ir nusifotografavimas rugsėjo (Sept.) 29 d., 3 val.

Liet. Koop. Spaudos B-vės Direktorių Tarybos posėdis 4 val. SV (69-70)

IEŠKOMI

Peter Makšimas, 851 Garden St., Elizabeth, N. J., ieško jo Elena Augulienė, Rokiškio rajonas, Kamajų paštas, Kuokšių kaimas, Lithuania USSR. (69-70)

Brolio Jakavičiaus Stasio, Norberto, išvažiavęs į Kanadą. Dėdės Dargio Valerijono, s. Leono. Gyvenno su šeima Brooklyne. Dėdės Dargio Prano, s. Leono, gyv. New Yorke. Anksčiau visi gyv. Lietuvoje, Viekšnių miestelyje. Ieško sesers Mortos duktė, Veronika Jakavičiūtė, Kaunas, Baršausko gatvė, 1/9, Lithuania, USSR.

Newyorkiečiai ir iš Apylinkės Lietuviai!

Kviečiame dalyvauti oficialaus prenumeratų vajaus atidarymo —

BANKETE

RUGSĖJO 27 SEPTEMBER

LAISVĖS SALĖJE, 102-02 Liberty Ave.

OZONE PARK, N. Y.

Šiame bankete bus pagerbti "Laisvės kolektyvo nariai, kurie yra 80 m. amžiaus, kaip tai: **V. Baltrušaitis, M. Stakovas, V. Venckūnas, W. Keršulis, P. Šolomskas, J. Dainius, J. Barkus.**

Gražiai praleisime popietį prie skanaus valgio ir pasikalbėdami spaudos reikalais.

Pradžia 1-mą valandą.— Auka $4 asmeniui.

—Kviečia Liet. Koop. Spaudos B-vės Direktoriai